

Zbirka starih knjiga u knjižnici župe sv. Luke Evandelistu u Novskoj

---

Pranjić Plažanin, Suzana

Master's thesis / Diplomski rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:131:573378>

Rights / Prava: [Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International/Imenovanje-Nekomercijalno-Bez prerada 4.0 međunarodna](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-04-02**

Sveučilište u Zagrebu
Filozofski fakultet
University of Zagreb
Faculty of Humanities
and Social Sciences

Repository / Repozitorij:

[ODRAZ - open repository of the University of Zagreb
Faculty of Humanities and Social Sciences](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
FILOZOFSKI FAKULTET
ODSJEK ZA INFORMACIJSKE I KOMUNIKACIJSKE ZNANOSTI
IZVANREDNI STUDIJ BIBLIOTEKARSTVA
Ak. god. 2020./2021.

Suzana Pranjić Plažanin

**Zbirka starih knjiga u knjižnici župe sv. Luke Evanđelista
u Novskoj**

Diplomski rad

Mentor: prof.dr.sc. Ana Barbarić

Zagreb, rujan 2021.

Izjava o akademskoj čestitosti

Izjavljujem i svojim potpisom potvrđujem da je ovaj rad rezultat mog vlastitog rada koji se temelji na istraživanjima te objavljenoj i citiranoj literaturi. Izjavljujem da nijedan dio rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz necitiranog rada, te da nijedan dio rada ne krši bilo čija autorska prava. Također izjavljujem da nijedan dio rada nije korišten za bilo koji drugi rad u bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili obrazovnoj ustanovi.

(potpis)

*Veliko hvala velečasnom Milanu Vidakoviću, novljanskom župniku i
ponosnom sinu Slavonije, na ukazanoj pomoći i nadasve
prepoznatljivoj susretljivosti, njegovoj ali i slavonskoj!*

Hvala!

Sadržaj

1. Uvod.....	1
2. Novljanska župa sv. Luke Evanđelista.....	2
2.1. Povijest župe.....	2
2.1.1. Župa u tragovima prije dolaska Turaka.....	3
2.1.2. Turska osvajanja.....	4
2.1.3. Razdoblje Vojne krajine.....	5
2.1.3.1. Život krajišnika.....	7
2.1.3.2. Novska kao dio Vojne krajine.....	9
2.2. Arheološka istraživanja crkve sv. Luke Evanđelista.....	10
2.3. Muzejska zavičajna zbirka grada Novske.....	11
3. Župnici župe sv. Luke Evanđelista.....	13
3.1. Župnici pisci.....	13
3.2. Luka Ilić Oriovčanin.....	16
4. Župne knjižnice.....	20
4.1. Specifičnost župnih knjižnica.....	20
4.2. Župne knjižnice kao specijalne knjižnice.....	21
5. Knjižnica župe sv. Luke Evanđelista u Novskoj.....	23
5.1. Počeci župne knjižnice.....	23
5.2. Fond župne knjižnice	24
6. Zbirka starih knjiga 18. i 19. stoljeća.....	26
6.1. Knjige tiskane od 1734. do 1835. godine.....	26
6.1.1. Bibliografija domaćih knjiga.....	28
6.1.2. Bibliografija stranih knjiga.....	29
6.1.2.1. Knjige na latinskom jeziku.....	30
6.1.2.1. Knjige na njemačkom jeziku.....	32
6.2. Knjige tiskane od 1835. do 1900. godine.....	38
6.2.1. Bibliografija domaćih knjiga.....	41
6.2.2. Bibliografija stranih knjiga.....	52
6.2.2.1. Knjige na latinskom jeziku.....	53
6.2.2.2. Knjige na njemačkom jeziku.....	61
7. Zaključak.....	69

8. Literatura.....	70
Popis slika.....	73
Sažetak.....	74
Summary.....	75

1. Uvod

Župa sv. Luke Evanđelista u Novskoj kao samostalna župa postoji više od dva stoljeća, točnije od 1789. godine. Do 1997. godine pripadala je Zagrebačkoj nadbiskupiji, a osnivanjem Požeške biskupije, 7. srpnja 1997., prešla je u njezin sastav.¹ Djelovanje novljanske župe može se istraživati i proučavati tek nakon oslobođenja Slavonije od Osmanlija, dakle od kraja 17. stoljeća. Vrijedan doprinos, koji gotovo do u tančine donosi stanje u župi, su izvješća kanonskih vizitacija a koji spominju Novsku već 1746. godine, kao filijalu župe u Jazavici.² Novljanska župa već dugi niz godina posjeduje knjižnicu. Knjižnica se sastoji od knjiga i spisa. Nastala je radom župnog ureda te na temelju knjižnih ostavština i prikupljanja novljanskih župnika, darovima i kupnjom. Sadrži pretežito liturgijska, biblijska, teološka, filozofska i pravna djela, ali i ostale publikacije. Knjižnice vjerskih zajednica često posjeduju vrijedne fondove hrvatske i europske baštine no ta građa nije dovoljno istražena, zaštićena i prezentirana. To je slučaj i sa knjižnicom župe sv. Luke Evanđelista u Novskoj koja posjeduje oko 4500 jedinica građe od kojih 144 jedinice građe datiraju iz razdoblja od 1734. do 1900. godine. One čine zbirku starih domaćih i stranih knjiga. Upravo su se one, zahvaljujući otvorenosti novljanskog župnika i njegovoj brizi o opstanku knjižnice, našle u fokusu moga zanimanja.

Ovaj diplomski rad sastoji se od dvije veće cjeline koje se nadovezuju. U prvoj cjelini, u dva poglavlja, donesen je opći pregled povijesti Novske i novljanskog kraja do početka 20. stoljeća. Povijesni dio rada je zamišljen kao pregled najvažnijih povijesnih događaja koji su obilježili ovaj kraj ne ulazeći u iscrpna povijesna istraživanja.

Drugi dio rada, u tri poglavlja, donosi istraživački dio rada o knjižnici župe sv. Luke Evanđelista u Novskoj. Uz opća zakonska određenja crkvenih knjižnica te informacija o samoj knjižnici novljanske župe, naglasak je na zbirci starih knjiga. Zbirka je brojem jedinica malena, ali svojim sadržajem zanimljiva. Cilj ovoga rada je donijeti bibliografiju tih knjiga budući da spomenute knjige nikada nisu popisane i o njima ne postoje nigdje dostupne informacije. Cilj rada je ove knjige pribilježiti, učiniti ih vidljivima i dostupnima široj javnosti, te doprinijeti njihovom daljnjem očuvanju.

---

¹ Usp. Voborski, Ž. Novljanske župe sv. Luke Evanđelista i bl. Alojzija Stepinca. Novska : Ogranak Matice hrvatske Novska, 2007. str. 8.

² Usp. Dolgoš, Ž. Gradske priče. Novska : Radiopostaja Novska d. o.o., 2008. str. 82.

2. Novljanska župa sv. Luke Evandelistu

Grad Novska smješten je u Sisačko-moslavačkoj županiji na krajnjem zapadu Slavonije. Ima oko 14 000 stanovnika i po veličini je treći grad u županiji, poslije Siska i Kutine. Nalazi se na nekoliko kilometara od rijeke Save.

Rimokatolička župa sv. Luke Evandelistu u Novskoj kao samostalna župa postoji već 232 godine. Do 1997. godine pripadala je Zagrebačkoj nadbiskupiji i bila je u sastavu Novogradiško-kapelačkog dekanata. Od 1997. godine ulazi u sastav novoosnovane Požeške biskupije. Požeška biskupija ustanovljena je 7. srpnja 1997., a službeno je uspostavljena 27. rujna iste godine ređenjem prvog požeškog biskupa msgr. dr. Antuna Škvorčevića. Broji oko 235 000 katoličkih vjernika i podijeljena je u sedam dekanata: Našički, Novogradiški, Novokapelački, Požeški, Pakrački, Novljanski i Virovitički. Na području požeške biskupije djeluje 10 ženskih i 14 muških redovničkih zajednica.³

Posljednjih desetljeća broj župljana u župi sv. Luke Evandelistu znatno se povećao pa je požeški biskup, 31. svibnja 2003. godine, odvojio od župe njezine sjeverozapadne dijelove i uklopio ih u novu župu čiji je zaštitnik bl. Alojzije Stepinac. Stanovništvo obje novljanske župe je mješovito. Osim starosjedilaca na području novljanskih župa živi i velik broj doseljenika iz Bosne, s područja banjalučke biskupije, te iz Hercegovine i drugih hrvatskih krajeva. Na području grada Novske živi i pravoslavno stanovništvo, čiji su se preci doselili još početkom 18. stoljeća.⁴

2. 1. Povijest župe

Povijest Novske seže daleko u prošlost. Rimokatolička župa sv. Luke Evandelistu povezuje se sa župom *sancti Demetrii de Belina* koja je spomenuta u popisu župa Zagrebačke biskupije iz 1334. godine a sastavio ga je arhiđakon Ivan Gorički.⁵ Zapadna Slavonija je u 14. stoljeću u crkvenom pogledu pripadala pod Zagrebačku biskupiju. Zagrebačka biskupija je bila podijeljena na 12 arhiđakonata. Prema spomenutom popisu imala je 450 crkava i župa. Tijekom srednjeg vijeka hrvatski je narod ispovijedao isključivo rimokatoličku vjeru i priznavao je papu kao duhovnog poglavara.⁶

---

³ Usp. Voborski, Ž. Nav. dj. str. 8-10.

⁴ Isto.

⁵ Usp. Dolgoš, Ž. Nav. dj. str. 57.

⁶ Usp. Isto. str. 39.

2. 1. 1. Župa u tragovima prije dolaska Turaka

Područje današnje novljanske župe prvi puta se spominje 1334. godine u popisu župa Zagrebačke biskupije koju je sastavio arhiđakon Ivan Gorički. Spominje se kao župa sv. Dimitrija u Belini „*item sancti Demetrii de Belina*”.⁷ Dakle kao župa sa sjedištem u Novskoj i crkvom posvećenom sv. Dimitriju.

Godine 1746. obavljena je kanonska vizitacija u Jazavici (okolica Novske) koja je tada bila sjedište župe i iz njezinog zapisnika mogu se dobiti najstarije značajnije vijesti o kapeli sv. Luke u Novskoj.⁸ Prema tom izvješću kapela je bila građena na ruševinama stare crkve, od drveta, a bila je posvećena istom svecu, dakle sv. Luki. Kada je vršena kanonska vizitacija 1758. godine, tada je na tom mjestu u Novskoj postojala posve nova kapela sagrađena od kamena, zidana iz temelja, a sagrađena je najvjerojatnije oko 1756. godine.⁹ Groblje se u spomenutim i kasnijim vizitacijama ne spominje no pretpostavlja se da se nalazilo oko kapele. Tek se u zapisniku vizitacije iz 1775. godine spominje da se groblje više ne nalazi oko kapele već izvan sela, vjerojatno na današnjem mjestu gradskog groblja.¹⁰

Donedavno se mislilo da su spomenute ruševine stare crkve ostaci crkve sv. Dimitrija, sagrađene još prije provale Turaka u Slavoniju, budući da se u kanonskoj vizitaciji iz 1746. godine spominju ruševine stare zidane crkve na mjestu kapele posvećene sv. Luki. No taj podatak, kako će se vidjeti u nastavku, više ne stoji, naime trebat će ga uzimati s rezervom. Crkva posvećena sv. Dimitriju nalazila se u starohrvatskoj župi imenom Svetačje. Zašto se ta župa zvala tako, danas je teško utvrditi. Protezala se od rijeke Ilove do rijeke Slobošine kod Okučana. Obuhvaćala je otprilike područje Novske, Pakraca i Daruvara. To područje je gotovo 450 godina bio u vlasništvo plemića Svetačkih koji su, po posjedu, prihvatili to ime kao svoj pridjevnik, odnosno kao svoje prezime. Srušena je u prvoj polovici 16. stoljeća, a srušili su je Turci. Svetački su bili potomci šomođskog župana imenom Grab koji je pak bio potomak njemačke porodice Von Fanberg, koja se doselila iz Mađarske u 10. stoljeću. Smatra se da je kralj Tomislav nagradio šomođskog župana Graba posjedima u kojima su se našli Novska i njezina okolica.¹¹

---

⁷ Usp. Isto. str. 57.

⁸ Usp. Isto. str. 82.

⁹ Isto.

¹⁰ Usp. Isto. str. 86.

¹¹ Usp. Isto. str. 58.

2. 1. 2. Turska osvajanja

Novljanski kraj su rijetko zaobilazile ratne opasnosti i stradanja. Ne samo one koje su još uvijek svježe na ovim prostorima, već i one koje su se događale dublje u povijesti, u vrijeme intenzivnog širenja Osmanskog carstva.

U prvoj polovici 16. stoljeća Slavonija se našla na udaru turskih osvajanja. Kralj Ferdinand Habsburški je 11. studenog 1537. godine sazvao sastanak predstavnika nasljednih austrijskih zemalja koji su ga trebali izvijestiti o tome koliko je Slavonija voljna pridonijeti u oslobođenju od Turaka, zauzvrat obećavajući svoju pomoć. Slavonski izaslanici su tada poimence nabrojali sve gradove, uključujući Novsku i njezinu okolicu, koje bi trebalo opskrbiti pješacima i puščanim prahom. Izaslanici su zaklinjali kralja Ferdinanda da u Hrvatskoj i Slavoniji preko zime ostavi 3000 vojnika jer će se u protivnom stanovništvo početi iseljavati. Kralj Ferdinand to nije učinio i starosjedilačko stanovništvo se pred nadolazećom opasnošću počelo iseljavati iz Slavonije. 1538. godine turske postrojbe su zauzele grad Dubicu na rijeci Uni.¹² Time je Turcima put u Slavoniju, ali i u Hrvatsku bio širom otvoren.¹³

Kada su Turci zavladali Dubicom, vojnici koji su bili u posadi u Jasenovcu i Novskoj, ali i preostali seljački narod, prestravili su se i razbježali prema Zapadu. Kralj Ferdinand je tek u siječnju 1539. godine u Slavoniju uputio španjolske plaćenike kao kraljevske čete. Kristofor II. Svetački, tadašnji gospodar Svetačja, kada je vidio da bez vojske ne može obraniti svoje posjede, zajedno je sa svojom obitelji prešao na tursku stranu. On je 1540. godine otišao u Carigrad i sultanu Sulejmanu II. predao svoje četiri tvrđave od kojih je jedna i Novska, tadašnji Wyvar (Ujvar ili Novigrad), sagrađena oko 1532. godine zbog porasta turske opasnosti, za godišnju plaću od 600 forinti.¹⁴ Tim činom Novska je pala u turske ruke.

Turci su doživjeli težak poraz pod Siskom 1593. godine. Krajem 16. i početkom 17. stoljeća Turci ratuju s Habsburškom Monarhijom i Venecijom. Godine 1606., nakon iscrpljujućeg rata, sklapaju mir. Za to vrijeme mira, u sada turskoj Slavoniji, malobrojno starosjedilačko stanovništvo koje nije pobjeglo, te doseljeno stanovništvo, uglavnom Vlasi iz Bosne, svojim načinom života su se malo razlikovali od Turaka. Dolaskom Turaka dio

---

¹² Usp. Isto. str. 65

¹³ Kada se na početku XII. st. pod vlašću hrvatsko-ugarskih kraljeva našao cijeli prostor između Drave i Jadrana, u tom su se novom okviru stvorili uvjeti za postupno razlikovanje *Hrvatske* od *Slavonije*.

¹⁴ Usp. Dolgoš, Ž. Nav. dj. str. 264.

stanovništva prešao je na islam, a oni koji su ostali vjerni kršćanstvu živjeli su teško.¹⁵ Po dolasku Turaka Novska je sve do 1706. godine pripadala pod župu Kraljeva Velika.¹⁶ Zanimljivo je spomenuti da su se Vlasi u dva navrata doseljavali u zapadnu Slavoniju, na područje južnog Svetačja, sredinom 16. i krajem 17. i početkom 18. stoljeća. Taj dio je dakle bio pretežno naseljen vlaškim etničkim elementom, koji se kasnije opredijelio za srpsku narodnost.¹⁷

Jugozapadni dio Slavonije, dakle i Novska, pripadao je Cerničkom sandžaku koji je bio u sastavu Bosanskog beglerbegluka. Cijelim Cerničkim sandžakom prostirala se turska krajina koju su branili cernički sandžakbegovi i njihovi plaćeni graničari pa je, unatoč miru, život na tom prostoru bio krajnje nesiguran, zbog provala graničara s jedne i druge strane granice.¹⁸ 1683. godine ponovno je došlo do rata između Habsburške Monarhije i Osmanskog carstva, sve do poraza velikog vezira Kara Mustafe pod Bečom. 1685. godine fra Luka Ibrišimović Sokol s vojskom je oslobodio velik dio Slavonije. Turci su iz Novske zauvijek istjerani 1691. godine. Od 1692. godine na područje Novske dolaze prvi doseljenici. Od 1687. do 1692. godine muslimansko stanovništvo je s područja Slavonije gotovo u cijelosti izbjeglo u Bosnu.¹⁹ Iza Turaka u Slavoniji ostale su porušene crkve pa je narod, koji se vraćao ili doseljavao, malo pomalo podizao makar drvene kapele što je bio slučaj i u Novskoj.

2. 1. 3. Razdoblje Vojne krajine

Vojna krajina se formira još u 15. stoljeću. Prostor Hrvatske i Slavonije je dobar dio svoje povijesti bio uređen kao Vojna krajina. Kako je rasla opasnost od Turaka, tako se povećavala potreba obrane hrvatskog teritorija, jer njegova obrana značila je i obranu same Habsburške Monarhije. Hrvatsko-ugarska država tada pokušava izgraditi obrambeni pojas protiv Turaka no ti pokušaji nisu uspjeli zaustaviti Turke. Dolaskom Habsburgovaca na vlast u prvoj polovici 16. stoljeća započinje organizirano ustrojavanje Vojne krajine. Kralj Ferdinand Habsburški potpomaže obranu Hrvatske i tako nastaje Vojna krajina koja u početku nije bila zaseban teritorij već su je činili krajiški vojnici sastavljeni od različitih četa i podijeljeni u kapetanije.²⁰

---

¹⁵ Usp. Isto. str. 71.

¹⁶ Usp. Voborski, Ž. Nav. dj. str. 8.

¹⁷ Usp. Dolgoš, Ž. Nav. dj. str. 206.

¹⁸ Usp. Isto. str. 72.

¹⁹ Usp. Isto. str. 214.

²⁰ Usp. Isto. str. 221.

Od polovice 16. stoljeća razlikuju se dvije krajine. Slavonska krajina s tri kapetanije između Drave i Kupe sa središtem u Varaždinu, te Hrvatska krajina s četiri kapetanije između Save i mora sa središtem u Karlovcu. Stanovništvo Vojne krajine je bilo mješovito, formiraju se katoličke župe ali i pravoslavne parohije. Nakon što je osnovana Slavonska vojna krajina, novljanski kraj je uključen u krajiško područje i tako su stanovnici Novske postali slavonski krajišnici. Sredinom 18. stoljeća, točnije 1774. godine, formira se Gradiška pukovnija a Novska čini jednu od njezinih satnija. Ta je pukovnija, po svojoj gustoći, imala najveći broj naselja u Slavonskoj krajini.²¹ Slavonska gradiška krajiška pukovnija kasnije će dobiti naziv Gradiška krajiška pješadijska pukovnija br.8 koju je opjevao i sam Luka Ilić Oriovčanin.

Formiranjem Vojne krajine na hrvatskom teritoriju počeo se stvarati nov politički teritorij izvan ovlasti sabora i bana.²² Upravljanje u Krajini imali su austrijski generali u Varaždinu i Karlovcu, koji su pak bili odgovorni nadvojvodi u Grazu i kralju u Beču. Uzimali su si za pravo, ne mareći za Hrvatski sabor i bana, suditi hrvatskim plemićima. Čitavo sedamnaesto stoljeće je obilježeno sukobima krajiškog stanovništva sa staležima u Hrvatskoj i Slavoniji.²³ Kako su se teritoriji oslobađali od Turaka, tako se Vojna krajina sve više širila. Vojne vlasti gradile su bolje prometnice pa je osobito cvao trgovački promet između Bosne i Vojne krajine.²⁴ Krajem 17. i početkom 18. stoljeća Vojna krajina je izgubila svoju osnovnu funkciju a to je vojno-obrambeni pojas protiv Turaka, no ona sada postaje izvor jeftine vojske koja se na zahtjev cara bori na svim ratnim poprištima.²⁵

Kraljica Marija Terezija je tijekom 40 godina svoje vladavine provela niz reformi koje su se odrazile i na hrvatskim prostorima. Uz gospodarske i reforme školstva, uvela je nekoliko značajnih vojnih reformi. Najznačajnije su bile one vezane uz Vojnu krajinu. U Vojnoj je krajini provedena sustavna militarizacija, uz obvezni vojni rok od 16. do 60. godine, koja je Monarhiji omogućila stalan izvor vojske i njihovo sudjelovanje u ratovima. Kraljica je također, u Bečkom Novom Mjestu, osnovala vojnu akademiju *Theresianum*, koja je postala najpoznatija i najznačajnija vojna akademija u Monarhiji. Nju su mogli pohađati i seljačka djeca te hrvatski graničari. Od poznatijih polaznika to su bili ban Josip Jelačić te Petar Preradović. Uz podršku kraljice barun Franjo Trenk osnovao je Trenkove pandure koji su tijekom ratnih pohoda Monarhiji služili kao velika podrška.²⁶

---

²¹ Usp. Isto. str. 225.

²² Usp. Isto. str. 221.

²³ Usp. Isto. str. 222.-223.

²⁴ Usp. Isto. str. 229.

²⁵ Usp. Isto. str. 223.

²⁶ Usp. Isto. str. 91.

Vojna krajina je zapravo bila golema vojarna kakvu nije imao nijedan vladar u Europi. Uvođenjem opće vojne obaveze u Austrougarskom carstvu, Vojna krajina zauvijek je izgubila svoju funkciju. Između 1871. i 1881. godine dolazi do razvojačenja područja Vojne krajine, ono je malo pomalo pripajano Hrvatskoj i Slavoniji. Car Franjo Josip I. krajišnicima se zahvalio na njihovoj vjernosti 20. lipnja 1881. godine proglasom „*Mojim krajišnicima Hrvatsko-slavonske krajine*“.²⁷

2. 1. 3. 1. Život krajišnika

Službeni jezik Vojne krajine bio je isključivo njemački, kao i škole i zakonici. Svaki je krajišnik, od 16 do 60 godina bio vojnik. Svatko se mogao doseliti na područje Vojne krajine ako je imao dovoljan broj članova obitelji za obradu zemljišta i ako su živjeli u obiteljskoj zadruzi. Prednost su imale obitelji s većim brojem muške djece.²⁸

Krajišnici su se sami morali odijevati i hraniti osim u ratu. Umjesto plaće dobivali su zemljište na slobodno i doživotno korištenje uz uvjet da uvijek budu na raspolaganju kao vojnici radi obrane interesa Habsburške Monarhije.²⁹ Živjeli su u kućnim zadrugama koja je bila najpovoljniji oblik egzistencije u tadašnjoj krajini. Obiteljskom kućnom zadrugom upravljao je kućegospodar koji je bio odgovoran kapetaniji za red i rad u zadruzi. Svako selo imalo je svog seoskog starješinu, pismenog i načitanog čovjeka, kojeg bi seljani javno izabrali. On je prenosio zapovijedi kapetanije kućegospodarima zadruga. Bio je oslobođen javnih radova i drugih obveza. Zadruge su mu bile dužne davati naknadu u naturi. Neke zadruge su bile velike, do stotinu članova, a neke male sa desetak članova. Uvjeti života i rada su zbog toga bili jako različiti, no u svakom slučaju teški. Prema snazi zadruge dobivana su prava ali i graničarske obveze. U drugoj polovici 19. stoljeća počeo je proces raspada zadruga, osobito onih većih na manje, no krajem 19. stoljeća raspadaju se i na uže obitelji.³⁰ Krajišnike se često doživljavalo i opisivalo kao ljude divlje ćudi, stoga je važno ponešto reći i o razvoju školstva na području Vojne krajine. Tijekom 18. i 19. stoljeća provodile su se ključne reforme u školskom obrazovnom sustavu i upravo su one dovele do stvaranja građanskog društva na ovim prostorima.

Kraljica Marija Terezija je godine 1770. izdala dekret po kojem država preuzima brigu za školu. Tim dekretom crkva i svećenstvo više ne nadziru škole, a svjetovnjaci se aktivno

---

²⁷ Usp. Isto. str. 224.

²⁸ Usp. Isto. str. 224-225.

²⁹ Isto.

³⁰ Usp. Isto. str. 245.

uključuju u prosvjetni rad. Škole su na području Slavonske vojne krajine vjerojatno postojale i ranije, no ne zna se kakve su bile i kako su bile uređene.³¹

Vojna je Krajina, za razliku od ostalog dijela Hrvatske, bila jedino područje u kojem je Katolička crkva bila podređena vojnim vlastima, pa i u slučaju škola.³² I sam Strossmayer je izjavljivao da je uprava škola u Krajini loša i da vojnički stalež ne može upravljati pučkim školama kao što ni svećenstvo ne može nositi oružje i braniti domovinu, no stanje je ostalo nepromijenjeno sve do ukidanja Vojne krajine.³³

Školstvo je u Vojnoj krajini sve do njezinog ukidanja bilo pod upravom Dvorskog ratnog vijeća u Beču.³⁴ Kada je započelo postupno razvojačenje Vojne krajine, tadašnji ban Ivan Mažuranić dao je konačni oblik školskom sustavu nakon što je usvojen *Zakon ob ustroju pučkih školah i preparandijah* 1874. godine.³⁵ Taj zakon je, nakon što se Hrvatsko-slavonska vojna krajina vratila u sastav Hrvatske i Slavonije 1881. godine, dopunjen i proširen. Recimo, nastavni jezik koji se ranije zvao hrvatski sada se, zbog pripojenja Vojne krajine, zvao hrvatski ili srpski, zbog pravoslavnog stanovništva koje je živjelo na području Krajine. Krajem 18. stoljeća glavni smisao osnivanja škola i pohađanja nastave bilo je učenje njemačkog jezika, službenog jezika krajiške uprave.³⁶ To nije bio jezik koji su krajiška djeca mogla naučiti kroz igru, pa se takvo nešto nametalo kao obveza. U 19. stoljeću nastavni jezik više nije isključivo njemački jer učitelje njemačke nacionalnosti zamjenjuju domaći školovani učitelji.³⁷

Dakle počevši od sredine 18. stoljeća, zbog loše situacije u školstvu na području cijele Habsburške Monarhije, država se počinje brinuti o osnivanju škola s ciljem prosvjećivanja naroda. Školovanje postaje obvezno, broj djece u školama se sve više povećava, osnivaju se nove škole i u 19. stoljeću već postoji izražena važnost školovanja na području cijele Monarhije, ne praveći razliku između gradske i seljačke djece, muške i ženske, a ni po pitanju vjeroispovijesti.

---

³¹ Usp. Marković, I. Razvoj pučkih škola u Slavonskoj vojnoj krajini tijekom 18. i 19. stoljeća. // *Scrinia Slavonica* : Godišnjak Podružnice za povijest Slavonije, Srijema i Baranje Hrvatskog instituta za povijest 11, 1(2011), str. 81. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/78165> (19.8.2021.).

³² Isto.

³³ Usp. Isto. str. 89.

³⁴ Isto.

³⁵ Isto.

³⁶ Usp. Isto. str. 90-92.

³⁷ Isto.

2. 1. 3. 2. Novska kao dio Vojne krajine

Nakon oslobođenja od turske okupacije, Novska je administrativno jedno od naselja u kotaru Kraljeva Velika. Popis stanovništva Slavonije iz 1698. godine, koji se čuva u Bečkom arhivu, govori o 18 naseljenih kuća u Novskoj, a pola stoljeća kasnije, 1746. godine, prema crkvenim izvorima i popisu župa, govori se o pedesetak kuća i oko 330 stanovnika.³⁸ Krajem 17. i početkom 18. stoljeća Novsku naseljavaju Hrvati iz Bosne, Gorskog kotara, Like, Polonja i starosjedilačkih naselja cerničkog područja. Tijekom 19. i 20. stoljeća Novsku naseljavaju doseljenici iz Like, Hrvatskog zagorja i Prigorja.³⁹

Nakon izгона Turaka Novska je, u različitim razdobljima s različitim okolnim selima, bila filijala župe ali nikada sa sjedištem u Novskoj. Po dolasku Turaka pa sve do 1706. godine pripadala je pod župu Kraljeva Velika.⁴⁰ Potom je priključena župi Jazavica te poslije župi Rajić, u čijem sastavu ostaje sve do 1789. godine kada je osnovana samostalna novljanska župa.⁴¹

Prema kanonskoj vizitaciji iz 1746. godine mogu se dobiti najstarije značajnije vijesti o kapeli sv. Luke u Novskoj, naime ona je sagrađena od drveta na ruševinama stare crkve. Kada je vršena kanonska vizitacija 1758. godine, tada je na tom mjestu u Novskoj postojala posve nova kapela sagrađena od kamena, zidana iz temelja. Kanonska vizitacija iz 1761. godine donosi nam i podatak o ustroju škole u Novskoj, naime o dolasku učitelja godinu dana ranije u Novsku, te o pohađanju škole djece iz Novske ali i okolnih sela. Škola se dakle nalazila u Novskoj koja tada nije bila sjedište župe, sjedište župe je bilo u Jazavici koja tada nije imala školu.⁴² Učitelj je bio privatni, pozvan od strane imućnijih mještana Novske ali uz dozvolu vojne vlasti. Zvao se Ivan Markulin, bio je rodom iz Bosne te rimokatolik. Roditelji djece su mu isplaćivali godišnju plaću i davali drva za ogrjev. U školi se, osim ilirskog pisma i jezika, učio njemački jezik te temelji računstva. Svećenik je bio zadužen za poučavanje kršćanskog nauka. Školu je tada pohađalo 35 učenika.⁴³

Zanimljiva je rasprava vizitatora Ivana Krstitelja Paxyja i prvog novljanskog satnika Martina Špoljarevića koja se dogodila prilikom spomenute vizitacije. Vizitator Paxy je predložio satniku Špoljareviću da se škola iz Novske premjesti u sjedište župe, dakle u Jazavicu, jer bi tako mladež češće dobila katehizaciju, no satnik se nije dao smesti i predlagao

---

³⁸ Usp. Povijest. // Grad Novska. Službene stranice. Dostupno na: <http://novska.hr/hr/o-novskoj/povijest/> (13.8.2021.).

³⁹ Usp. Isto. str. 215.

⁴⁰ Usp. Voborski, Ž. Nav. dj. str. 8.

⁴¹ Isto.

⁴² Usp. Dolgoš, Ž. Nav. dj. str. 82.

⁴³ Usp. Isto. str. 90.

je vizitatoru da radije u okolicu Novske naseli još koje katoličko naselje pa bi se povećao broj katolika i Novska bi postala sjedište župe sa svojim župnikom. Iz kasnijih izvješća vizitacija može se saznati da se narednih godina otvaraju škole i u drugim mjestima jazavičke župe.⁴⁴ Satnika Martina Špoljarevića spominje i Luka Ilić Oriovčanin u svojoj povijesti župe sv. Luke ističući kako je, nekada i o svom trošku, potaknuo zidanje kapele koja je do tada bila drvena i već trošna, te u više navrata opremio kapelu crkvenim inventarom.⁴⁵

O urbanom razvitku Novske može se govoriti od sredine 18. stoljeća, od vremena kraljice Marije Terezije, točnije, nakon izgradnje Krajiške ceste 1769. godine koja prolazi kroz Novsku.⁴⁶ Time raste prometna važnost grada te se stanovništvo preseljava na glavnu cestu. Krajem 18. i tijekom 19. stoljeća, zahvaljujući svom dobrom prometnom položaju, Novska se razvija u nezaobilazno trgovište.⁴⁷ Oko 1870. godine ima već tisuću stanovnika. Grade se istaknute zgrade poput hotela Knopp, škole, ljekarne i štedionice, otvaraju se istaknute obrtničke i trgovačke radnje, formira se centar Novske.⁴⁸ Krajem 19. stoljeća, izgradnjom željezničke pruge od Siska u pravcu Novske i Nove Gradiške, kao i pruge Novska - Dugo Selo, Novska postaje značajno željezničko čvorište. Time doživljava značajan gospodarski rast i veliki porast broja stanovnika.⁴⁹ U drugoj polovici 19. stoljeća osjećaju se i odjeci narodnog preporoda u djelovanju Luke Ilića Oriovčanina, novljanskog župnika, i Čitaoničkog društva u Novskoj.⁵⁰

2. 2. Arheološka istraživanja crkve sv. Luke Evanđelista

Usprkos svom zanimljivom položaju na posavskom rubnom području zapadne Slavonije, Novska je slabo arheološki istražena. Sredinom 19. stoljeća, tadašnji župnik Novske Luka Ilić Oriovčanin, obilazio je lokalitete na širem području Novske i zapisivao crtice iz novljanske povijesti, no sustavnog arheološkog istraživanja nije bilo. Tijekom radova na sanaciji crkve sv. Luke Evanđelista 2018. godine, uočeni su tragovi arhitekture i grobova starijih od današnje crkvene građevine.⁵¹ Budući da bi planirani radovi uništili

---

⁴⁴ Usp. Isto. str. 89-90.

⁴⁵ Usp. Voborski, Ž. Luka Ilić Oriovčanin. Novska : Poglavarstvo grada Novska, 1994. str. 75.

⁴⁶ Usp. Povijest. // Grad Novska. Službene stranice. Dostupno na : <http://novska.hr/hr/o-novskoj/povijest/> (13.8.2021.).

⁴⁷ Isto.

⁴⁸ Isto.

⁴⁹ Isto.

⁵⁰ Isto.

⁵¹ Usp. Belaj, J. ; Stingl. S. O arheološkim istraživanjima crkve sv. Luke Evanđeliste u Novskoj 2018. godine. // Annales Instituti Archaeologici XV, 1(2019), str. 75-99. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/231621> (25.8.2021.).

nalazište kao takvo, odlučeno je istražiti ga. Tijekom jeseni 2018. godine na poziv gradonačelnika Novske Marina Piletića, inače profesora povijesti, Institut za arheologiju je istražio dijelove crkve sv. Luke Evanđelista u samom centru Novske.⁵²

Kao što je već spomenuto, crkva sv. Luke je sagrađena, u više graditeljskih faza, na ostacima crkve koja je srušena u 16. stoljeću, u vrijeme turskih osvajanja ovoga područja. Mnogi autori koji su se bavili poviješću crkve sv. Luke (V. Proštenik, Ž. Voborski, Ž. Dolgoš, L. I. Oriovčanin i dr.) uglavnom su preuzeli opservaciju povjesničara Josipa Buturca koji je locirao crkvu sv. Dimitrija u Belini smjestivši je na mjesto današnje crkve sv. Luke u Novskoj.⁵³ No Institut za arheologiju je mišljenja da crkvu sv. Dimitrija treba tražiti bliže obalama Save. Ona se zapravo mogla nalaziti bilo gdje na području Svetačja. Ni toponim Belina ne pomaže u lociranju jer se taj toponim često nalazi u srednjovjekovnim dokumentima na širokom geografskom području. Arheolozi uključeni u ovo istraživanje su zasada skloniji mišljenju da se radi o privatnoj kapeli lokalnog gospodara. Po svojoj veličini i karakteristikama gradnje najvjerojatnije je sagrađena u drugoj polovici 13. stoljeća.⁵⁴ Riječ je zapravo o zanimljivoj i neistraženoj temi koja će tek daljnjim istraživanjem i analizom ili potvrditi da se crkva sv. Luke doista nalazi na mjestu crkve sv. Dimitrija, ili pak da se ona nalazi na ostacima crkve posvećene također sv. Luki ali koja nije bila župna crkva pa se zbog toga ni ne spominje u popisima župa. U tom slučaju crkva sv. Dimitrija bi se trebala nalaziti na nekom drugom položaju.

Budući da se radi o prvom sustavnom arheološkom istraživanju na području grada Novske, za novljansku povijest je ono veliki doprinos. Ovim arheološkim istraživanjem, osim dijelova starije sakralne građevine, pronađeni su i ljudski kosturi te brojni zanimljivi nalazi iz različitih vremenskih razdoblja uključujući i prapovijesne jame s keramikom lasinjske i vinkovačke kulture.⁵⁵ Svi nepokretni nalazi su dokumentirani i zaštićeni. Pokretni nalazi i uzorci su poslani na daljnje analize.⁵⁶ Zasigurno će jednoga dana pronaći svoje mjesto u Muzejskoj zavičajnoj zbirci grada Novske.

2. 3. Muzejska zavičajna zbirka grada Novske

Muzejska zavičajna zbirka grada Novske smještena je u centru Novske u sklopu zgrade Pučkog otvorenog učilišta. Prostor je u potpunosti renoviran te je muzej, prvi u povijesti

---

⁵² Isto.

⁵³ Isto.

⁵⁴ Isto.

⁵⁵ Isto.

⁵⁶ Isto.

ovoga područja, podrškom grada Novske, svečano otvoren 27. rujna 2019. godine. Istinski začetnik ove zbirke je Živko Sajko, zaljubljenik u dokumentarnu fotografiju i strastveni sakupljač starih predmeta, naslijedivši tako svog oca Mirka koji se u Novsku doselio 1918. godine iz Hrvatskog zagorja. Zbirka je životno djelo Živka Sajka koji je umro u siječnju 2021. godine ipak dočekavši otvorenje toliko željenog muzeja. Njegov sin, Željko Sajko, s jednakim entuzijazmom je zajedno sa svojim ocem brinuo o zbirci, ali i nastavio brinuti o njoj kao zaposlenik muzeja.

Može se dakle reći da je obitelj Sajko stvorila jedinstvenu privatnu zbirku s više od 2500 starih predmeta iz prošlosti Novske i novljanskog kraja, od prapovijesti do Domovinskog rata, te se ubraja među najraznovrsnije zbirke predmeta na području Sisačko-moslavačke županije.⁵⁷ Upisana je u Registar kulturnih dobara i nalazi se pod zaštitom Ministarstva kulture Republike Hrvatske.⁵⁸ Stalni postav Muzejsko zavičajne zbirke grada Novske obuhvaća 341 predmet iz 9 različitih područja, od arheologije, gospodarskog razvitka, prometa, svakodnevnog života, crkvenih predmeta, razglednica i fotografija, vatrogasne opreme, starog oružja i opreme do Domovinskog rata.⁵⁹ Osnova zbirke je zbirka Sajko, ali muzej će otkupljivati i nalaze i građu od drugih kolekcionara. Također, sve ono što će se u budućnosti nalaziti prilikom arheoloških istraživanja na novljanskom području, po zakonu će pripadati ovom muzeju.

---

⁵⁷ Usp. Muzejsko zavičajna zbirka Grada Novske, "Muzejska zbirka Sajko" – stalni postav s 341 predmetom iz prošlosti Novske. // Grad Novska. Službene stranice. Dostupno na: <http://novska.hr/hr/on-line-vijesti/muzejsko-zavicajna-zbirka-grada-novske-%E2%80%9Emuzejska-zbirka-sajko%E2%80%9C---stalni,6164.html> (13.8.2021.).

⁵⁸ Isto.

⁵⁹ Isto.

3. Župnici župe sv. Luke Evanđelista

Župnici su svećenici koji imaju poslanje svojim životom i predanošću raditi za dobro Katoličke crkve, za svoju župu i župljane, za cijeli hrvatski narod.

Od njih se očekuje da uvijek budu na raspolaganju, uslužni, strpljivi, tolerantni, ponizni, vrijedni, skromni. Još ako su i sportskog duha, organizirani, dobri govornici ali i slušatelji, muzikalni i humoristični, oduševljenju nema kraja. No i župnici su dakako samo ljudi, ljudi s posebnim Božjim blagoslovom, no i oni kao i svaki drugi čovjek uvijek iznova taj blagoslov moraju zaslužiti. I zato, često, mnogo i marljivo rade, no to nije svakome vidljivo.

U Novskoj su do sada župnikovali mnogi svećenici, duže ili kraće vrijeme. Oni su s Novljanima, često u nepovoljnim vremenima za hrvatski narod, vodili i održavali vjerski život, s više ili manje uspjeha. Prvi novljanski župnik, od 1789. godine, bio je o. Nikola Šoštarić.⁶⁰ Njega nasljeđuju Marin Krnić, Mauricio Kovačić, Josip Kovačević, Karlo Šlisler, Ivan Valetić, Vinko Šagovac, rođeni Novljanin, Andrija Stipić i Karlo Murat.⁶¹ Od 1872. pa sve do svoje smrti 1878. godine u Novskoj župnikuje Luka Ilić Oriovčanin, prvi povjesničar novljanske župe i Novske, hrvatski narodni preporoditelj, etnograf i numizmatičar.⁶² Za njim slijede Fabijan Kovačić, Fran Žaver Tadić, Vinko Kurjaković i Martin Milašinović.⁶³ Na prijelazu 19. i 20. stoljeća veoma su zaslužni Luka Žiljar i Mirko Šrimpl.⁶⁴ U drugoj polovici 20. stoljeća novljanski župnici su Virgil Markuš, Ivan Šimunović, Josip Lončar te Ivan Nikolić.⁶⁵ U srpnju 2008. godine župnikom župe sv. Luke Evanđelista imenovan je Milan Vidaković, podrijetlom iz Pake, sadašnji župnik. Od 1977. godine novljanska župa dobiva i prvog kapelana, a 1968. godine i otvaranje prvog samostana časnih sestara iz reda „Kćeri milosrđa Trećeg reda sv. Franje”.⁶⁶

3. 1. Župnici pisci

Središnja ličnost hrvatske moderne Antun Gustav Matoš je davno rekao kako su naši svećenici najbolji čuvari vjere jer su narodni ljudi a ne protunardni, jer je protiv Boga onaj koji je protiv naroda. Ova Matoševa misao mogla bi se dopuniti kako svećenici u Novskoj

---

⁶⁰ Usp. Voborski, Ž. Novljanske župe sv. Luke Evanđelista i bl. Alojzija Stepinca. Novska : Ogranak Matice hrvatske Novska, 2007. str. 7-8.

⁶¹ Isto.

⁶² Isto.

⁶³ Isto.

⁶⁴ Isto.

⁶⁵ Isto.

⁶⁶ Isto.

nisu bili samo čuvari vjere već i kulturne baštine ugrađujući u nju sve bogatstvo svoje stvaralačke duše.⁶⁷

U korpusu hrvatske književnosti župnici zauzimaju istaknuto mjesto. U Leksikonu hrvatskih pisaca, ŠK, Zagreb, 2000., od leksikografski obrađenih 1400 hrvatskih pisaca njih 322 bili su svećenici.⁶⁸

Književnost nastalu u župnom dvoru Novska započet će se s **Lukom Ilićem Oriovčaninom**, novljanskim župnikom od 1872. do 1878. godine. On je upravo u tišini novljanskog župnog dvora 1873. godine pripremio za tisak svoje najpopularnije djelo, *Lovorike gradiškoga narodnoga graničarskog puka br. 8.*⁶⁹ *Lovorike* su tiskane u Zagrebu 1874. godine.⁷⁰ One su njegovo najpopularnije djelo koje je narod dočekao s oduševljenjem. To djelo je danas teško pronaći jer se uništilo putujući iz ruke u ruku među narodom.⁷¹ *Lovorike* donose kratku povijest o Vojnoj krajini te zbirku narodnih junačkih pjesama. Osobito su dragocjene jer se povjesničari, i strani i domaći, nisu mnogo bavili životima i sudbinama hrvatskih vojnih graničara pa su oni slabo dokumentirani i istraženi.⁷² Već narušenog zdravlja napisao je i povijest župe sv. Luke sustavno obrađujući povijesne događaje vezane uz Novsku u *Spomenici župe u Novskoj*. Luka Ilić Oriovčanin je, uz *Lovorike*, napisao više djela od kojih su istaknutija: *Slavonske varoške pjesme*, I.-IV. (1844. – 1847.), *Baron Franjo Trenk i slavonski panduri* (1845.), *Narodni slavonski običaji popisani po Luki Iliću Oriovčaninu* (1846.).⁷³

Luka Žiljar je krajem 1892. godine postao upraviteljem župe sv. Luke, a od 1895. godine i novljanskim župnikom. Rođen je u Sincu a novljanskim župnikom je bio čak tri desetljeća, na prijelazu iz 19. u 20. stoljeće. Bio je vrstan svećenik ali i pisac i političar. U njegovo vrijeme župni dvor postao je središte duhovnog života, ali Žiljar se smatra zaslužnim

---

⁶⁷ Lončar, D. Zavičajna čitanka : Istine srca. Novska : Ogranak Matice hrvatske Novska, 2004. str. 15.

⁶⁸ Usp. Isto. Str. 10.

⁶⁹ Usp. Žiljar, Luka: "Život i književni rad ilirca Luke Ilića Oriovčanina s kratkim odlomcima iz Lovorika", hrvatska čitaonica u Novskoj, Novska, 1905., str.10; Reprint izdanje Lovorika gradiškoga graničarskog puka br. 8 izašlo je 1990. godine u Novoj Gradiški

⁷⁰ Isto.

⁷¹ Isto.

⁷² Usp. Vanić, Dunja. Da je meni do Verone doći – slavonski graničari u pjesmama koje su zapisali Luka Ilić Oriovčanin i Luka Lukić. // Zbornik radova o Luki Iliću Oriovčaninu / Jozo Marević. Novska : Novljansko akademsko društvo, 2018. str. 290.

⁷³ Usp. Lončar, D. Nav. dj. str. 11.

i za tadašnji kulturni, prosvjetni i društveni život Novske.⁷⁴ Imao je i bogatu privatnu i župnu biblioteku od koje se znatan dio sačuvao i danas.⁷⁵ Umro je u Novskoj te je pokopan na novljanskom groblju.⁷⁶

Luka Žiljar je prvi napisao sustavniju biografiju Luke Ilića Oriovčanina. Knjigu *Život i književni rad ilirca Luke Ilića Oriovčanina sa kratkim odlomcima iz „Lovorika”* izdala je “Hrvatska čitaonica u Novskoj”, a tiskao ju je Antun Sholz u Zagrebu 1905. godine. Pretisnuta je u Novskoj 1991. godine, a pretisak je omogućilo Udruženje samostalnih obrtnika Novska.⁷⁷

Luka Žiljar napisao je i teološko djelo *Vjersko obzorje u kratkim crtama* (1905.) koje se nakon njegove smrti čuvalo u rukopisu u novljanskoj Gradskoj knjižnici i čitaonici “Ante Jagar”. Objavljeno je 2006. godine nakladom Ogranka Matice hrvatske u Novskoj⁷⁸, ali to bi djelo bilo zaista vrijedno da se iznašlo financijskih sredstava i pronašlo izdavača prije kraja 20. stoljeća.⁷⁹

Josip Lončar je bio najdjelatniji među piscima novljanskog župnog dvora. Kao novljanski župnik u Novskoj je proveo sedamnaestak godina, u drugoj polovici 20. stoljeća. Rođen je u okolici Varaždina pa je svoje djetinjstvo proveo u kajkavskom okruženju. U njegovim djelima zrači ljubav prema zavičaju, ali on je u svoju poeziju unio i motive Novske, slavonskog pejzaža, kao i emotivne potrebe prouzrokovane obranom Novske tijekom Domovinskog rata. Dakako, u njegovoj poeziji ipak su najdominantniji religiozni motivi, a njegova religiozna poezija najekspresivnija je kada je pisana na varaždinskoj kajkavštini.⁸⁰ Napisao je sljedeće zbirke pjesama: *Poprečne steze duha* (1980.), *Kruh, riječ, duh* (1985.), *Otkupljenici ljubavi* (1987.), *Eremitana* (1988.), *Samo ljubav uvijek živi* (1993.), *Na nebu zahvalnosti* (1994.) i *Hrvatska svitanja za legende* (1996.). Prve četiri zbirke poezije Josip Lončar objavio je u vlastitoj nakladi u Novskoj, a kasnije, za sljedeće tri zbirke izdavač je grad Novska.⁸¹

---

⁷⁴ Usp. Tko je bio Ante Jagar. // Gradska knjižnica i čitaonica Ante Jagar Novska. Dostupno na: <http://knjiznica-novska.hr/wp/opcenito/> (14.8.2021.).

⁷⁵ Isto.

⁷⁶ Usp. Voborski, Ž. Izdavačka djelatnost na novljanskom području tijekom 20. stoljeća. Novska : Ogranak Matice hrvatske Novska, 2005. str. 12.

⁷⁷ Usp. Lončar, D. Nav. dj. str. 13.

⁷⁸ Usp. Voborski, Ž. Nav. dj. str. 12.

⁷⁹ Usp. Isto. str. 57.

⁸⁰ Usp. Lončar, D. Nav. dj. str. 13.

⁸¹ Usp. Voborski, Ž. Nav. dj. str. 25-26.

U ovom kontekstu, župnika pisaca, bit će spomenut i **Ante Jagar**. Iako nikada nije bio novljanskim župnikom, podrijetlom je bio Novljanin. Rođen je u Novskoj 1867. godine i u Novskoj je završio svoj kratki životni vijek. Umro je od tuberkuloze u 32. godini života te je pokopan na novljanskom groblju. Bio je svećenik i marijanski pjesnik. Svoju poeziju je objavljivao u časopisima Katolički list, Vrhbosna i Obzor. Bio je prvi urednik časopisa duhovne orijentacije Kršćanska škola. Napisao je knjižicu *Vjeri i Bogu* (1895.) u kojoj je sabrao svoje pjesme, te knjižice *Ne ću psovati ni proklinjati*, *Vračanje i gatanje* te *Spasi dušu svoju*.

1996. godine Željko Voborski, novljanski pjesnik i publicist, inicirao je pretisak knjižice *Vračanje i gatanje*, a nakladnik je Poglavarstvo grada Novske. Gradska knjižnica i čitaonica u Novskoj nosi njegovo ime od 1996. godine. Tim činom Novljani su se na neki način odužili Anti Jagaru kao zavičajnom piscu.⁸²

U arhivu i biblioteci župe sv. Luke Evanđelista u Novskoj nije sačuvano niti jedno Jagarovo djelo. Fotografija Ante Jagara jedini je predmet iz Jagarove ostavštine. Čuva se u Arhivu Nadbiskupije zagrebačke na Kaptolu.⁸³

Nije pretenciozno ustvrditi kako je svećenstvo zaslužno za početke zavičajne pisane riječi novljanskoga kraja.⁸⁴ Kao župnici i svećenici brinuli su se za svoj narod, a kao pisci pisali su za taj isti narod, hrvatski narod.

3. 2. Luka Ilić Oriovčanin

Luka Ilić je rođen 15. listopada 1817. godine u Oriovcu. Oriovac, kao i Novska, tada čine satnije Gradiške pukovnije. Rođen je u seljačkoj obitelji, kao potomak stare graničarske obitelji, mnogih krajiških vojnika i junaka. Njegovu mladost obilježilo je siromaštvo i težak život. Svojim rodnim mjestom se jako ponosio što dokazuje i činjenica da se nazivao i potpisivao kao Oriovčanin.⁸⁵ U Oriovcu je završio osnovnu školu, a gimnaziju u Požegi. Filozofsko-teološki studij je završio u Zagrebu. Za svećenika je zaređen 1843. godine. Bio je kapelan u slavonskim župama, vojni svećenik novogradiške graničarske pukovnije, ali i vjeroučitelj. Umirovljen je 1869. godine u Zadru.⁸⁶ U Novsku je došao potkraj svoga života,

---

⁸² Usp. Lončar, D. Nav. dj. str. 12.

⁸³ Usp. Tko je bio Ante Jagar. // Gradska knjižnica i čitaonica Ante Jagar Novska. Dostupno na: <http://knjiznica-novska.hr/wp/opcenito/> (14.8.2021.).

⁸⁴ Usp. Lončar, D. Nav. dj. str. 15.

⁸⁵ Usp. Žiljar, L. Nav. dj. str. 6-7.

⁸⁶ Isto.

1872. godine. Kao novljanski župnik u Novskoj je proveo šest stvaralačkih godina. Umro je u Novskoj 5. veljače 1878. godine.⁸⁷

Bio je etnograf, književnik, arheolog, numizmatičar te ilirac.⁸⁸ Suradivao je sa ilircima u Slavoniji, ali i sa ilircima u središnjoj Hrvatskoj, počevši s Ljudevitom Gajom, Stankom Vrazom i mnogim drugim. Unutar ilirskog pokreta pokazao je veći interes na planu kulture, književnosti i jezika, nego na nekim političkim aspektima toga pokreta.⁸⁹

Za vrijeme svog književnog i znanstvenog rada bio je daleko od kulturnih žarišta hrvatskog naroda pa je u svom radu bio samouk. Poznavatelj njegovog života i rada, Željko Voborski, njegov rad dijeli u tri skupine: književni, stručni i terenski.⁹⁰

Književni rad predstavljaju lirske pjesme ispjevane u mladosti. Dio njih je zabilježen u njegovom „*Dnevniku*”, a dio je objavljen u „*Danici*”, „*Kolu*” te vlastitom izdanju „*Slavonske varoške pjesme*”.⁹¹

Stručni rad je započeo biografskom povjesnicom „*Baron Franjo Trenk i slavonski panduri*”. Na njemačkom jeziku je napisao knjigu o prošlosti banatske granice i Pančeva. U rukopisu je ostavio djelo „*Starožitnosti kraljevstva Slavonije*” te djela o rimskim natpisima i numizmatici s područja Dalmacije.⁹²

Terenski rad obuhvaća arheološka iskopavanja koja su više vezana za numizmatiku, te etnografski rad na sakupljanju slavonskih narodnih običaja, narodnih pjesama i pripovijedaka, poslovice, zagonetki i zabavnih igara. Napisao je djela „*Narodni slavonski običaji*”, „*Slavonske varoške pjesme*”, „*Lovorike gradiškoga graničarskoga puka br. 8 opjevavaju narodne pjesme*”, „*Dalmatinsko penzoslovlje*“, mnoga rukopisna djela vezana za numizmatiku te zbirku u kojoj se nalaze rijetki primjerci našeg i stranog novca.⁹³

Ilić je u dva djela ostavio zapise o mjestima novljanskoga kraja. Jedno su „*Starožitnosti kraljevstva Slavonije*”, čiji je veći dio ostao u rukopisu, a trećina djela je objavljena u obliku članaka u mnogim časopisima. Drugo je „*Spomenica župe u Novskoj*” u kojoj je svojim

---

⁸⁷ Isto.

⁸⁸ Usp. Bijač, E. Suradnja Luke Ilića Oriovčanina s ilircima. // Zbornik radova o Luki Iliću Oriovčaninu / Jozo Marević. Novska : Novljansko akademsko društvo, 2018. str. 44.

⁸⁹ Isto.

⁹⁰ Usp. Dolgoš, Ž. Nav. dj. str. 258.

⁹¹ Isto.

⁹² Isto.

⁹³ Isto.

dolaskom započeo sustavno obrađivati povijesne događaje vezane uz Novsku, osobito razdoblje nakon oslobođenja od turske okupacije.⁹⁴

Novska je u Ilićevo vrijeme, dakle sedamdesetih godina 19. stoljeća, bila skromno trgovište. Sav se kulturni i društveni život odvijao oko “Čitaoničkog društva” čiji je idejni začetnik i utemeljitelj bio Luka Ilić Oriovčanin. “Čitaoničko društvo u Novskoj” osnovano je 1876. godine te je imalo svoj ogranak u Lipovljanima. Prvi put se spominje u “Izvještaju Matice hrvatske” za 1879. godinu koji je tiskan u Zagrebu u nakladi Matice hrvatske 1880. “Čitaoničko društvo u Novskoj” kasnije se naziva “Hrvatska čitaonica” te Knjižnica i čitaonica Novska.⁹⁵ Do 1958. godine djeluje samostalno. Potom djeluje kao odjel “Narodnog sveučilišta” Novska te u svom imenu ima dodatak “narodna” kojeg 1993. mijenja u “gradska”. Gradska knjižnica i čitaonica Novska odvaja se u jesen 1996. godine odlukom Gradskog vijeća grada Novske te dobiva ime po marijanskom pjesniku i svećeniku Anti Jagaru.⁹⁶

Ilić je bio istaknuti ilirac, a u svoje vrijeme i istaknuti književnik. Veliki domoljub, izrazito nadaren, radoznao, s velikim radnim potencijalom. Na svim područjima je bio začetnik no dao je vrijedan doprinos hrvatskoj povijesti, numizmatici i osobito etnografiji. Kao svećenik bio je u uskoj vezi s pukom te je velik dio svoga života posvetio bilježenju *narodne duše*.⁹⁷ Srcem je bio uz svoj hrvatski narod, a osobito uz svoju Slavoniju, no danas je gotovo zaboravljen. Nije mu dana dovoljna pozornost ni u stručnim ni u znanstvenim krugovima.

Novska ga se sjeća u raznim prigodama. Godine 1925. “Hrvatska čitaonica” je zajedno s društvom “Braća Hrvatskoga Zmaja” na župnoj kući postavila spomen-ploču Luki Iliću Oriovčaninu te je ulica imenovana njegovim imenom. Od 1991. godine središnji trg, gdje su župna crkva i župna kuća, također nosi njegovo ime. “*Dani Luke Ilića Oriovčanina*” su prvi put priređeni početkom veljače 1991. godine i nakon toga su postali tradicionalni. Održavaju se 18. listopada kada je i Dan grada Novske i blagdan sv. Luke Evanđelista, zaštitnika novljanske župe.⁹⁸ U gradskom parku je 1998. godine, na inicijativu Gradske knjižnice i

---

⁹⁴ Usp. Horvat, F. Novska i okolica u zapisima Luke Ilića Oriovčanina. // Zbornik radova o Luki Iliću Oriovčaninu / Jozo Marević. Novska : Novljansko akademsko društvo, 2018. str. 166.

⁹⁵ Usp. Voborski, Ž. Nav. dj. str. 9-10.

⁹⁶ Isto.

⁹⁷ Usp. Vanić, D. Nav. dj. str. 289.

⁹⁸ Usp. Voborski, Ž. . Luka Ilić Oriovčanin. Novska : Poglavarstvo grada Novska, 1994. str. 52.

čitaonice “Ante Jagar” a povodom 120. godišnjice Ilićeve smrti, otkriveno poprsje Luke Ilića Oriovčanina, rad akademskog slikara i kipara Josipa Stipeča.⁹⁹

Dok je većina zaslužnih iliraca pokopana u arkadama zagrebačkog Mirogoja, Luka Ilić Oriovčanin, sin ravne Slavonije koju je toliko volio, pokopan je na novljanskom groblju. Njegov grob se nalazi među njegovim župljanima i kako sam Luka Žiljar tvrdi, okrenut je licem prema župnoj crkvi, da i mrtav bude okrenut prema svom duhovnom stadu. Tako je sam Luka Ilić Oriovčanin želio.¹⁰⁰ Mramorni nadgrobni spomenik je podignut 1911. godine nastojanjem „Hrvatske čitaonice” u Novskoj, u vrijeme novljanskog župnika Luke Žiljara.¹⁰¹ Na njemu su uklesani stihovi Josipa Kozarca u čast hrvatskim preporoditeljima a ti stihovi glase ovako:

*„Slava njima, koji iz sna
Hrvatsku nam probudiše,
Koji žarom srca svoga
Pol joj svieta otvoriše!”¹⁰²*

---

⁹⁹ Usp. Voborski, Ž. Novljanske župe sv. Luke Evanđelista i bl. Alojzija Stepinca. Novska : Ogranak Matice hrvatske Novska, 2007. str. 10.

¹⁰⁰ Usp. Žiljar, L. Nav. dj. str. 6.

¹⁰¹ Usp. Voborski, Luka Ilić Oriovčanin. Novska : Poglavarstvo grada Novska, 1994. str. 48.

¹⁰² Isto.

4. Župne knjižnice

Župne knjižnice i arhivi se osnivaju u svakoj župi, osim ako to nije moguće. Njihov rad je propisan *Zakonikom kanonskog prava*, *Uredbom o crkvenim arhivima* i *Uredbom o crkvenim knjižnicama*. Iako *Uredba o crkvenim knjižnicama* striktno ne propisuje osnivanje župnih knjižnica, one ipak nastaju iz potreba evangelizacije, obrazovanja svećenika i župljana te širenja kršćanske vjere putem pisane riječi. Cjelokupni fond takvih knjižnica, prema spomenutoj *Uredbi*, smatra se spomenikom kulture. Knjige, časopisi i rukopisi do 1900. godine osobito se smatraju vrijednima i ne smiju se posuđivati izvan knjižnice.

4. 1. Specifičnost župnih knjižnica

Crkva je svoje zakone za knjižnice i arhive propisala kroz Uredbe o crkvenim arhivima i knjižnicama te kroz *Zakonik kanonskog prava*. Prema *Zakoniku* (kan. 535) u svakoj župi treba biti ustanovljena pismohrana ili arhiv u kojemu se čuvaju župne knjige (matice krštenih, vjenčanih i umrlih), biskupske poslanice i druge isprave prema propisima biskupske konferencije ili dijecezanskog biskupa. Župnik se treba brinuti da se te knjige točno pišu i brižljivo čuvaju. Isto tako brižljivo se moraju čuvati i starije župne knjige. Starije župne knjige, kojim se više nitko ne služi u radu ustanove, prenose se u arhiv i čine arhivsku građu.¹⁰³ One se u arhiv obično prenose kada prođe 25 godina od njihova postanka.¹⁰⁴

Arhivska građa je sva pisana građa nastala radom neke crkvene ustanove, organa ili osobe.¹⁰⁵ *Uredba o crkvenim arhivima* propisuje prenošenje župne registraturne građe u nadležni arhiv, njeno čuvanje, obradu i davanje na korištenje. Starije se župne knjige u pravilu više ne čuvaju u župnom arhivu. One su predane u biskupijski arhiv ili se čuvaju u drugim institucijama (državni arhivi).

Svaka je župna knjižnica, knjižnica u sastavu i o svemu ovisna o Ordinariju, to jest o vrhovnom redovničkom poglavarstvu.¹⁰⁶ Crkvene knjižnice nisu samostalne ustanove već su prije svega crkveno vlasništvo.¹⁰⁷ *Uredba o crkvenim knjižnicama* propisuje da sve stručne poslove u knjižnici treba obavljati knjižničar, no kao i kod župnih arhiva, i u ovom se slučaju

---

¹⁰³ Usp. *Uredba HBK o crkvenim arhivima*. // *Vjesnik Đakovačke i Srijemske biskupije* : časopis za pastoralnu orijentaciju 130, 9(2002.). str. 541.

¹⁰⁴ Isto.

¹⁰⁵ Isto.

¹⁰⁶ Usp. *Uredba HBK o crkvenim knjižnicama*. // *Vjesnik Đakovačke i Srijemske biskupije* : časopis za pastoralnu orijentaciju 129, 1(2001). str. 10.

¹⁰⁷ Isto.

radi o volji samog župnika. Iznimno su rijetki slučajevi da su župne knjižnice uređene po pravilima struke, osim ako se ne radi o većim i vrijednijim knjižnicama poput samostanskih knjižnica. One se razlikuju od župnih knjižnica prema količini i vrsti građe koja se u njima nalazi. Opsegom su veće i često čuvaju i vrijednija djela. U Hrvatskoj one imaju dugu tradiciju i većinom su se oformile u trenutku osnivanja samostana. Ukoliko župne knjižnice posjeduju osobito stare i vrijedne knjige, one bi se trebale, uz pridržaj vlasništva, pohraniti u središnju biskupijsku knjižnicu radi bolje zaštite.¹⁰⁸

Uredba također propisuje obavljanje povremene revizije u knjižnici i, ukoliko je to moguće, uređenje čitaonice.

4. 1. 1. Župne knjižnice kao specijalne knjižnice

Prema *Standardu za specijalne knjižnice (2021.)* “specijalna knjižnica je samostalna knjižnica ili knjižnica u sastavu koja pokriva određenu znanstvenu ili umjetničku granu, polje ili područje odnosno područje specijalizirane stručne djelatnosti. U specijalne knjižnice svrstavaju se knjižnice koje primarno pružaju usluge specifičnoj kategoriji korisnika za čije potrebe izgrađuju zbirke odnosno primarno prikupljaju knjižničnu građu ili osiguravaju pristup određenim oblicima informacijskih izvora. Specijalne knjižnice se dijele na: knjižnice znanstvenih instituta, knjižnice bolničkih i zdravstvenih ustanova, knjižnice muzeja, galerija i arhiva, knjižnice vjerskih zajednica, knjižnice javnih i državnih tijela, knjižnice trgovačkih društava, knjižnice udruga i društava i ostale knjižnice”.

U Republici Hrvatskoj najbrojnije su knjižnice vjerskih zajednica koje pripadaju Katoličkoj crkvi.¹⁰⁹ U najvećem su broju zastupljene samostanske knjižnice u vlasništvu brojnih crkvenih redova te knjižnice upravno-teritorijalnih zajednica – nadbiskupijske, biskupijske, župne, sjemenišne i druge knjižnice.¹¹⁰

Spomenute vrste knjižnica često ne obavljaju javnu službu i često su prepuštene same sebi, no nije nepoznato da se u njima u mnogo slučajeva nalazi knjižna građa od iznimne kulturne vrijednosti.¹¹¹ Većina tih knjižnica je neuređena zbog nedostatka interesa nadređenih, ali i zbog vjerovanja da građa, ako se je već sačuvala dugi niz godina, i dalje može biti pohranjena bez nadzora u uobičajenim uvjetima pohrane.¹¹²

---

¹⁰⁸ Isto.

¹⁰⁹ Usp. Krtalić. M ; Čop, T. Nav. dj. str. 114

¹¹⁰ Isto.

¹¹¹ Usp. Isto. str. 114-118.

¹¹² Isto.

Prema čl. 3. *Zakona o knjižnicama i knjižničnoj djelatnosti (2019.)* razlikuju se pojmovi javna i privatna knjižnica. Javna knjižnica je neprofitna pravna osoba kojoj je osnivač Republika Hrvatska i u pretežitom je vlasništvu Republike Hrvatske.¹¹³ Privatna knjižnica je knjižnica kojoj je osnivač druga pravna ili fizička osoba.¹¹⁴ Župna knjižnica, kojoj je osnivač Katolička crkva, jest privatna knjižnica. Također, *Zakon* u čl. 42. stavka 1. propisuje da knjige, ostala tiskana građa te rukopisna građa nastala do 1850. godine, a koje posjeduju javne knjižnice i knjižnice u sastavu pravnih osoba kojima su osnivači Republika Hrvatska i jedinice lokalne i područne samouprave te pravne osobe u njihovom pretežitom vlasništvu, imaju status kulturnog dobra. Prema čl. 42. stavka 3. knjižnica vjerske zajednice koja posjeduje knjižničnu građu koja ima svojstva građe iz stavka 1. ovoga članka, radi osiguranja skrbi, može sklopiti sporazum s Nacionalnom i sveučilišnom knjižnicom u Zagrebu ili drugom javnom ustanovom koja obavlja posao zaštite i očuvanja kulturnih dobara.

---

¹¹³ Usp. *Zakon o knjižnicama i knjižničnoj djelatnosti*. // Narodne novine, 17(2019), 98(2019). Dostupno na: <https://www.zakon.hr/z/2275/Zakon-o-knji%C5%BEnicama-i-knji%C5%BEni%C4%8Dnoj-djelatnosti> (11.8.2021.).

¹¹⁴ Isto.

5. Knjižnica župe sv. Luke Evandelistu u Novskoj

Zalaganjem sadašnjeg novljanskog župnika Milana Vidakovića, a uz financijsku potporu Požeške biskupije, 2013. godine u Pastoralnom centru župe sv. Luke Evandelistu, otvorena je župna knjižnica. Uređena je u nastojanju čuvanja i promicanja crkvene baštine. Knjižnica je formirana kao priručna biblioteka namijenjena prvenstveno pripadnicima klera. Prostor knjižnice je pod ključem, dijelom zbog toga što ona posjeduje određeni broj arhivske građe za koju je odgovoran isključivo župnik, no i zbog toga što knjižnica ne obavlja javnu službu i nema zaposlenu stručnu osobu, odnosno knjižničara. Novljanski župnik često župljane upućuje na župnu knjižnicu i ona je otvorena javnosti na način da se knjižna građa može pregledati, posuditi pa i bez vremenskog ograničenja boraviti u prostoru knjižnice za potrebe istraživačkog rada, uz prethodnu najavu. Financiranje isključivo knjižnice ne postoji. Knjižnica je smještena u posebno izgrađenom prostoru od 15 m². Prostor je prilagodljiv u određenoj mjeri, može se donekle promijeniti u skladu s potrebama. Lako je dostupan, siguran i zaštićen. Nalazi se nekoliko metara od Župnog stana. Posjeduje jedna drvena vrata i jedan manji drveni prozor s pripadajućom roletom. Umjetno osvjetljenje čine četiri neonske lampe. Mikroklimatski uvjeti u knjižnici su zadovoljavajući. Prostor knjižnice se povremeno čisti i provjetrava. Dezinfekcija knjiga se ne provodi. Građa je raspoređena na policama i u ormarima koji su napravljeni isključivo za prostor knjižnice. Od čvrstog su drveta, sežu od poda do stropa i ima ih odgovarajući broj. Dapače, dopuštaju i proširenje knjižnog fonda.

Svrha trajnog očuvanja knjižne građe svime ovime nije zajamčena, no građa je zaštićena od vlage, prekomjernog sunčevog ili umjetnog svjetla, bioloških i atmosferskih utjecaja i onečišćenja te odstupanja od optimalne temperature.

5. 1. Počeci župne knjižnice

O nastanku novljanske župne knjižnice i nabavci knjižne građe u arhivskim dokumentima nema podataka. Kanonske vizitacije u svojim izvješćima također ne spominju knjižnicu budući da ona kao takva i ne postoji do 2013. godine, nego postoji samo velik broj knjiga smještenih na tavanu Župnog ureda Novska.¹¹⁵

Temelj knjižnice čine ostavštine prethodnih novljanskih župnika, osobito župnika Luke Žiljara. To se može zaključiti i po njegovom potpisu na naslovnim stranicama većine starih knjiga koje datiraju iz 19. te s prijelaza iz 19. u 20. stoljeće. Također, mogu se pronaći potpisi

---

¹¹⁵ Vidaković, Milan. Osobni intervju. 19. 8 2021.

i ostalih župnika te žiga Župnog ureda u Novskoj. Praksa potpisivanja na naslovnoj stranici knjiga je nešto što svaki župnik ostavlja iza sebe kao dokaz da je knjiga pripadala njemu, odnosno župnom uredu. Osim ostavštinom, knjižni fond je nastajao kupnjom svakog pojedinog župnika, donacijama i darovima.¹¹⁶

Prije izgradnje prostora knjižnice sav tadašnji fond je oko tri godine bio smješten kod Živka Sajka, novljanskog sakupljača starih predmeta. Knjige su trebale adekvatnije zbrinjavanje od dotadašnjeg pa su župnik Milan Vidaković i Živko Sajko zajedničkim snagama spašavali buduću knjižnicu. Jedan dio knjiga, kojih je bilo u više primjeraka, Živko Sajko je uz dopuštenje zadržao kako bi ih i on sačuvao.¹¹⁷

Župljani ne pokazuju zanimanje za knjižnicu, ni stari ni mladi. Ukoliko ponekad netko nešto posudi, uglavnom studenti, ta posudba se nigdje ne bilježi. Ne postoji knjiga posudbi, kao što ne postoji, niti je ikada postojao ikakav popis knjižne građe. Često zapravo župnik ima ulogu knjižničara, ako netko pokaže zanimanje za nešto od onoga što posjeduje župna knjižnica. Zanimanje institucija grada Novske za župnu knjižnicu je također minorno i uglavnom ograničeno na dane kada se u listopadu obilježava Dan grada Novske, takozvano Lukovo u Novskoj. Tada najčešće posuđuju Misal iz 1897. godine koji je knjižnici darovala udovica Drapczynski, supruga nekadašnjeg prvog ljekarnika u Novskoj, kako bi ga u nekoj prigodi tih dana izložili i predstavili javnosti.¹¹⁸ Jedino ozbiljnije zanimanje za fond knjižnice, točnije za stare knjige koje su tiskane do 1850. godine, pokazuje Dijecezanski muzej Požeške biskupije koji sakuplja i od propadanja nastoji sačuvati sve ono što predstavlja dragocjen trag Crkve u zapadnoj i srednjoj Slavoniji a čemu prijeti propadanje.¹¹⁹

5. 2. Fond župne knjižnice

Župna knjižnica broji oko 4500 jedinica građe. Građa je raspoređena na policama i u ormarima kojih ima odgovarajući broj. Najveći dio građe je vjerskog i crkvenog sadržaja. Tematski je vezana uz teologiju i filozofiju, crkvenu povijest, pastoralni rad, crkveno pravo, ali i uz tematiku drugih područja: književnost, povijest, obrazovanje, dakle uz sva ona područja u skladu s potrebama župe ali i potrebama i afinitetima samih župnika. Uz knjige, u knjižnici se nalazi manji broj arhivske građe smještene u zatvorenim ormarima, te periodičke publikacije koje čine oko 20% fonda knjižnice. Časopisi koje župa redovito prima su: Glasnik

---

¹¹⁶ Isto.

¹¹⁷ Isto.

¹¹⁸ Isto.

¹¹⁹ Isto.

srca Marijina, Katolički tjednik, Mali koncil, Vjesnik Đakovačko-osječke nadbiskupije i Srijemske biskupije. U knjižnici se nalaze i različiti dokumenti vezani za gradnju župne crkve svetog Luke Evanđelista, manji broj starih fotografija, jedan primjerak stare pisaće mašine marke Unis tbn de Luxe te nedavno poklonjena slika mag. art. Mateje Vukelić „Isus na Maslinskoj gori“ (ulje na platnu, dimezije 50x60 cm). Posebno vrijedan i zanimljiv dio fonda knjižnice čine stari molitvenici kojih ima u većem broju, Biblije i stare liturgijske knjige, bogato ukrašeni Misali, uglavnom na latinskom jeziku, prilično sačuvana teološka djela na njemačkom jeziku te zamjetan broj propovijedi, i na hrvatskom i na njemačkom jeziku, koje su izdavane u obliku knjiga ili godišnjih časopisa.

Sl. 1. Novljanski župnik Milan Vidaković u knjižnici župe sv. Luke Evanđelista u Novskoj

Najstarija građa, kako je vidljivo na slici 1., nalazi se u zatvorenim staklenim ormarima. Nad korištenjem najstarije građe u knjižnici postoji nadzor, naime ona se uglavnom ne posuđuje i ne koristi bez prethodnog župnikovog dopuštenja. U ormarima, uz tiskane knjige, nalazi se i dio Matičnih knjiga, oglasne i blagajnične knjige, arhiva župe vezana uz djelovanje župnika i drugih svećenika iz vremena dok su djelovali u župi. Velik broj Matičnih knjiga kao i drugih spisa nalazi se u Državnom arhivu u Sisku. Novljanska župna knjižnica tako ne posjeduje ništa što bi predstavljalo ostavštinu novljanskog župnika Luke Ilića Oriovčanina. Spomenica župe od 1872.-1934. u koju je i on sam zapisivao više se ne nalazi u Novskoj.¹²⁰

---

¹²⁰ Isto.

6. Zbirka starih knjiga 18. i 19. stoljeća

Zbirka starih knjiga 18. i 19. stoljeća u knjižnici župe sv. Luke Evanđelista u Novskoj je brojem jedinica (144) malena, ali svojim sadržajem zanimljiva. Zbirka obuhvaća građu tiskanu u razdoblju od 1734. do 1900. godine. Najveći dio zbirke čine djela teološkog sadržaja nastala u drugoj polovici 19. stoljeća te djela tiskana na hrvatskom jeziku. Potom slijede djela tiskana na njemačkom jeziku, na njemačkom govornom području te njemačkom goticom¹²¹. Nakon njemačkog jezika, jezik publikacija u novljanskoj župnoj knjižnici je latinski, liturgijski jezik Katoličke crkve sve do II. vatikanskog koncila. Te publikacije čine zbirku starih i za novljansko područje rijetkih knjiga. One su dio kulturne baštine grada Novske.

Budući da ne postoji nikakav njihov popis, cilj ovoga rada je izraditi njihovu bibliografiju. Bibliografija će obuhvatiti građu tiskanu u razdoblju od 1734. do 1900. godine. Zapisi u bibliografiji će biti izrađeni prema Pravilniku i priručniku za izradbu abecednih kataloga (PPIAK) Eve Verone uz objedinjeno izdanje ISBD-a. Način prikupljanja podataka i izrade zapisa će biti *de visu* (na temelju primarnih izvora). Bibliografija će biti retrospektivna. Primarni popis će biti kronološki, a sekundarni abecedni. Prema načinu navođenja bibliografija će biti opisna.

6. 1. Knjige tiskane od 1734. do 1835. godine

Knjige tiskane od 1734. godine, od kada datira najstarija knjiga u knjižnici, pa do 1835. godine čine manji dio zbirke starih knjiga. Iz tog perioda datira 30 jedinica građe. Tiskane su na hrvatskom, latinskom i njemačkom jeziku. Samo četiri knjige su tiskane na hrvatskom jeziku. Te četiri knjige su prilično dobro sačuvane i po svojim obilježjima pripadaju u stare i rijetke knjige. Po svom sadržaju pripadaju propovijedima. Sve četiri knjige tiskane su izvan Hrvatske, tri su tiskane u Budimu, a jedna u Mlecima (Mletačka Republika ili Venecija). Najstarija knjiga u župnoj knjižnici tiskana na hrvatskom jeziku u Mlecima je *Od` uzame* (tiskano 1796.) Filipa Lastrića koji je živio u 18. stoljeću. Bio je poznati bosanski franjevac, vjerski i povijesni pisac. Najčešće se potpisivao kao Philippus ab Occhievja, po Očeviji kraj Vareša u kojoj je rođen.¹²² (Sl. 2.)

---

¹²¹ Latinično pismo kasnog srednjeg vijeka na području zapadne Europe. Sa slovima gotskog oblika započela je i tiskarska djelatnost (J. Gutenberg). Gotica (fraktura) najdulje se zadržala u Njemačkoj, do sredine XX. st. kada se napušta iz praktičnih razloga.

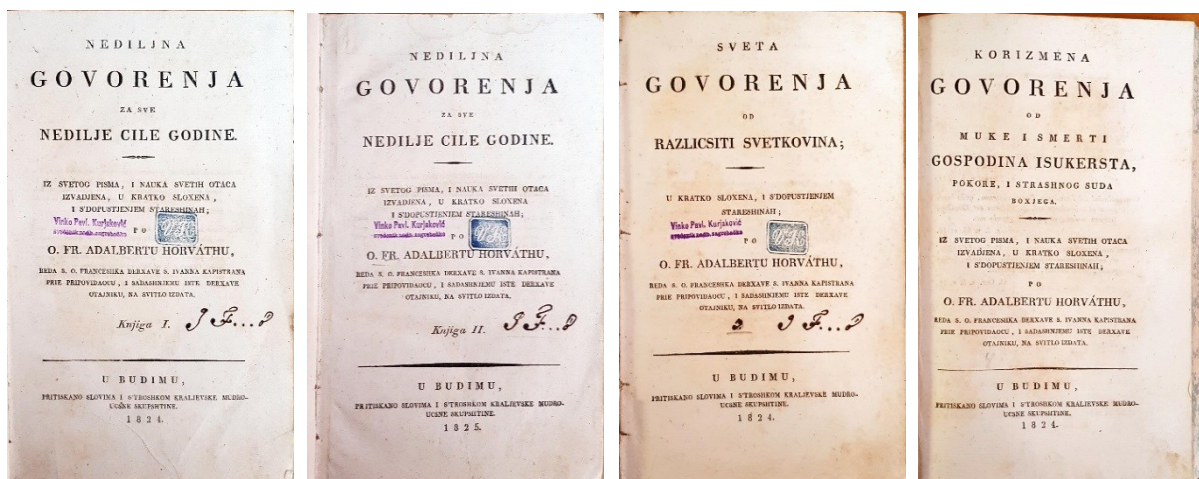
¹²² Usp. Lastrić, Filip. // Hrvatski biografski leksikon. Mrežno izd. Zagreb : Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021. Dostupno na: <https://hbl.lzmk.hr/> (25. 9. 2021.).

Sl. 2. F. Lastrić, *Od uzame o. f. Filipa iz Occhievjeae reda magne bratje...* : prikazano pp. kapelanom i missionarom bossanskim, u Mleci, 1796.

U 18. stoljeću živio je i Adalbert Horvath, rođen u Banatu. Bio je homiletski pisac i crkveni govornik. Još kao mladi svećenik stekao je glas vrsnog propovjednika. Služeći se homiletskom literaturom na latinskom i njemačkom jeziku, na početku 19. stoljeća objavio je četiri propovijedi.¹²³ Sve četiri se nalaze u župnoj knjižnici, ali se četvrta propovijed pod naslovom *Korizmena govorenja od muke i smerti Gospodina Isukekrsta, pokore i strashnog suda Boxjega* ne nalazi u zasebnoj četvrtoj knjizi, već kao samostalan rad u trećoj knjizi koja na hrptu ima otisnute brojeve 3-4.

Sl. 3. A. Horvath, *Nediljna govorenja za sve nedilje cile godine : iz Svetog pisma i nauka svetih otaca izvadjena, ..., u Budimu, 1824.; Sveta govorenja od različitih svetkovina : u kratko sloxena ..., u Budimu, 1824.; Korizmena govorenja od muke i smerti Gospodina Isukekrsta ..., u Budimu, 1824.*

¹²³ Usp. Horvat, Adalbert. // Hrvatski biografski leksikon. Mrežno izd. Zagreb : Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021. Dostupno na: <https://hbl.lzmk.hr/> (25. 9. 2021.).

Adalbert Horvath je pisao slavonskom ikavicom na štokavskom narječju pa je svoj jezik nazivao »slavonskim«. To je vidljivo i iz slike broj 3.

6. 1. 1. Bibliografija domaćih knjiga

HORVAT, Adalbert

Nediljna govorenja za sve nedilje cile godine : iz Svetog pisma i nauka svetih otaca izvadjena, u kratko sloxena i s dopustjenjem stareshinah...na svitlo izdata / po Adalbertu Horváthu. – U Budimu : s`troshkom Kraljevske mudrosne skupštine, 1824. (u Budimu : pritiskano slovima Kraljevske mudrosne skupštine). – 526 str. ; 21 cm. – (Knj. 1).

Uvez: karton presvučen platnom s utisnutim zlatotiskom na hrptu, oštećene korice na hrptu.
Knjižni blok: stari papir, duboki tisak, mrlje od vlage, djelomično odvajanje.

Propovijedi, homiletika.

HORVAT, Adalbert

Sveta govorenja od razliciti svetkovina : u kratko sloxena i s dopustjenjem stareshinah...na svitlo izdata ; Korizmena govorenja od muke i smerti Gospodina Isukekrsta, pokore i strasnog suda Boxjega / po Adalbertu Horvathu. – U Budimu : s`troshkom Kraljevske mudrosne skupštine, 1824. (u Budimu : pritiskano slovima Kraljevske mudrosne skupštine). - XVI, 366; 288 str. : ilustr. ; 21 cm. – ([Knj. 3-4]).

Uvez: karton presvučen platnom s utisnutim zlatotiskom na hrptu, oštećene korice na hrptu.
Knjižni blok: stari papir, duboki tisak, mrlje od vlage

Propovijedi, homiletika.

HORVAT, Adalbert

Nediljna govorenja za sve nedilje cile godine : iz Svetog pisma i nauka svetih otaca izvadjena, u kratko sloxena i s dopustjenjem stareshinah...na svitlo izdata / po Adalbertu Horvathu. – U Budimu : s`troshkom Kraljevske mudrosne skupštine, 1825. (u Budimu : pritiskano slovima Kraljevske mudrosne skupštine). – XIV, 587 str. ; 21 cm. – (Knj. 2).

Uvez: karton presvučen platnom s utisnutim zlatotiskom na hrptu, oštećene korice na hrptu.
Knjižni blok: stari papir, duboki tisak, mrlje od vlage.

Propovijedi, homiletika.

LASTRIĆ, Filip

Od uzame o. f. Filipa iz Occhievjeae reda magne bratje... : prikazano pp. kapelanom i missionarom bossanskim. – [S. l. : s. n.], tiskano 1796. (pritisnuto u Mleczi : po Basthtiniczi Costantini). – 424 str. ; 20 cm

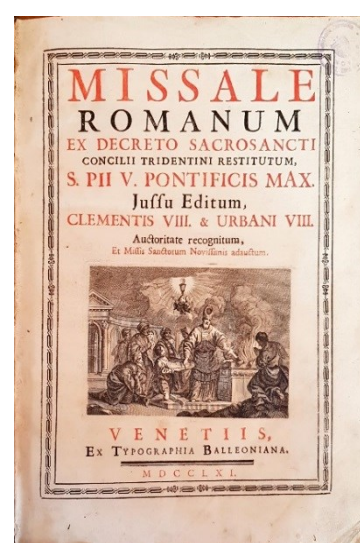
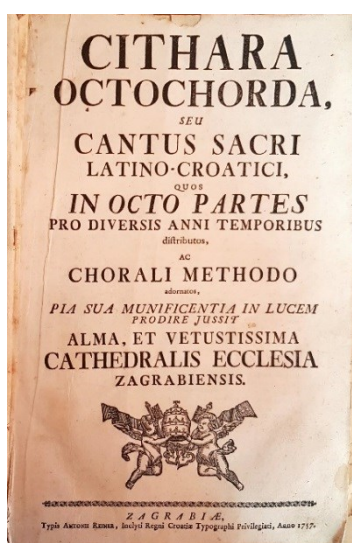
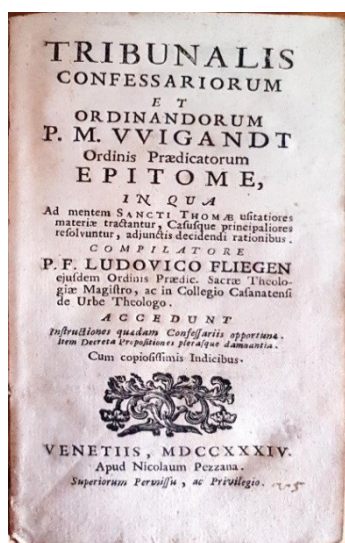
Izv. oblik imena autora: Filip Lastrić. – Sadržaj na nasl. str.

Uvez: karton presvučen kožom, blago oštećen trošenjem. Knjižni blok: stari papir, duboki tisak, izražene mrlje od vlage.

Propovijedi, homiletika.

6. 1. 2. Bibliografija stranih knjiga

Iz razdoblja 18. te početka 19. stoljeća u župnoj knjižnici nalazi se 7 knjiga tiskanih na latinskom jeziku te 19 knjiga tiskanih na njemačkom jeziku. Knjige na latinskom jeziku najčešće su tiskane u Veneciji te po svom sadržaju uglavnom pripadaju liturgijskim knjigama. Činjenica da se u knjižnici nalazi najveći broj knjiga tiskanih na njemačkom jeziku te na njemačkom govornom području ne iznenađuje, budući da su Novska i novljanski kraj sve do kraja 19. stoljeća pripadali Vojnoj krajini Habsburške Monarhije. Službeni jezik je bio njemački, osobito uvođenjem škola u drugoj polovici 18. stoljeća. Tako su te knjige, a i one iz 19. stoljeća, svjedok i odraz takvih prilika na novljanskom području. Po svom sadržaju najviše pripadaju propovijedima. Najstarija knjiga koja se nalazi u župnoj knjižnici je *Tribunalis confessoriorum et ordinandorum* Martina Wigandta a datira iz 1734. godine. Potom slijede *Cithara octochorda* iz 1757. te *Missale romanum* iz 1761. godine. (Sl. 4.)

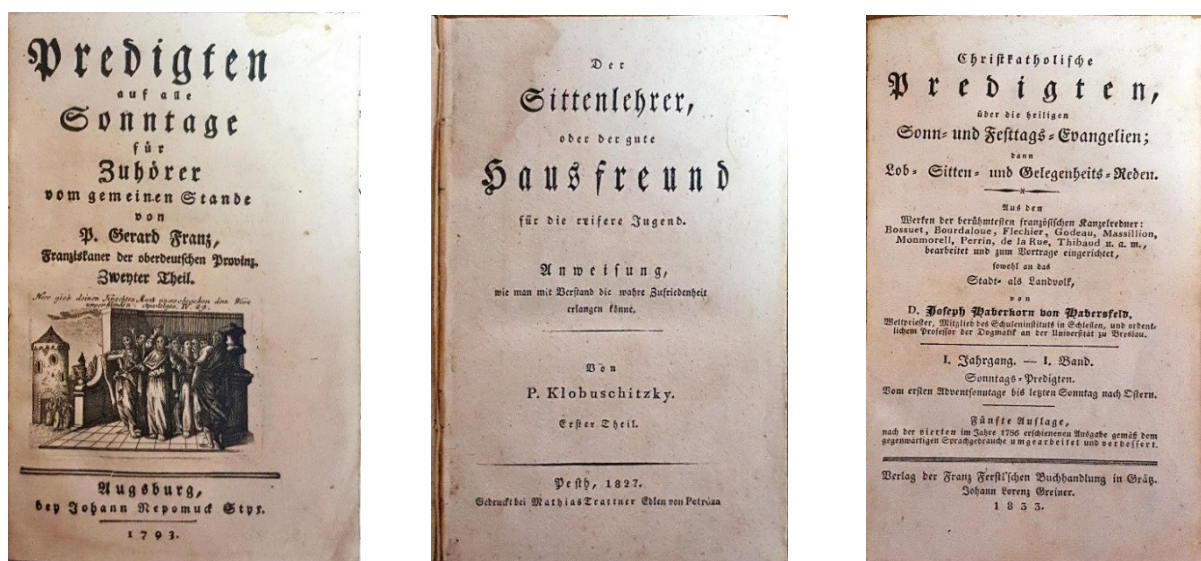

Sl. 4. M. Wigandt, *Tribunalis confessoriorum et ordinandorum ...*, Venetiis, 1734.; *Cithara octochorda seu cantus sacri latino-croatici...*, Zagrabiae, 1757.; *Missale Romanum ex decreto sacrosancti Concilii Tridentini...*, Venetiis, 1761.

Zanimljivo je spomenuti da je *Cithara octochorda* najopsežniji i prvi tiskani glazbeni zbornik s latinskim i kajkavskim tekstovima pjesama namijenjenih zborskom i pučkom pjevanju.¹²⁴ Objavljen je u tri izdanja, u Beču (1701., 1723.) i Zagrebu (1757.). Povijesno gledano, *Cithara octochorda* je odraz ne samo ondašnjeg, već i mnogo starijeg liturgijsko-glazbenog života Zagrebačke crkve. Rabila se sve do početka 19. stoljeća.¹²⁵

Sve knjige na njemačkom jeziku, i one koje su tiskane početkom 20. stoljeća a također se nalaze u župnoj knjižnici, tiskane su njemačkom goticom. (Sl. 5.)

Sl. 5. G. Franz, *Predigten auf alle Sonntage für Zuhörer vom gemeinen Stande*, Augsburg, 1793.; P. Klobuschitzky, *Der Sittenlehrer ober der gute Hausfreund für die reißere Jugend ...*, Pesth, 1827.; J. H. von Habersfeld, *Christkatholische Predigten, über die heiligen Sonn ...*, Grätz, 1833.

6. 1. 2. 1. Knjige na latinskom jeziku

AUGUSTINUS, Aurelius

Sancti Aurelii Augustini hippoensis episcopi : meditationes, soliloquia & manuale. Accedunt etiam...exemplaria opera et studio / sancti Aurelii Augustini. – [S. l. : s. n.], tiskano 1774. (Bassani : sed prostant Venetiis apu Remondini). – 216 str. ; 14 cm
God. na nasl. str. MDCCLXXIV.

¹²⁴ Usp. *Cithara octochorda*. // Hrvatska enciklopedija. Mrežno izd. Zagreb : Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021. Dostupno na: <http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=11983> (25. 9. 2021.).

¹²⁵ Isto.

Uvez: karton presvučen kožom s utisnutim zlatotiskom na hrptu, znakovi trošenja na koricama. Knjižni blok: stari papir, duboki tisak, znakovi trošenja na marginama stranica, mrlje od vlage.

Kršćanske meditacije, razmatranja.

CITHARA octochorda seu cantus sacri latino-croatici, quos in octo partes pro diversis anni temporibus distributos, ac choralis method ... cathedralis ecclesia Zagrabienensis. – [S. l. : s. n.], tiskano 1757. (Zagrabiae : typis A. Reiner, incltyti Regni Croatiae typographi privilegiati). – [2] lista, 358 str. : note ; 31 cm

Tekst na lat. jeziku i kajkavskom narječju hrv. jezika.

Uvez: meki, nedostaje zadnja korica, oštećen trošenjem. Knjižni blok: stari papir, duboki tisak, margine stranica oštećene trošenjem, mrlje od vlage.

Zbornik crkvenih napjeva.

HANAPUS, Nicolaus

Exempla Biblica in materias morales distribute olim concripta a rendissimo domino domino Nicolao Hanapo... : opus omnibus Verbi Divini praeconibus utilissimum / Nicolao Hanapo. – [S. l. : s. n.], tiskano 1752. (Tyrnaviae : typis Academicis soc. Jesu). – 440 str. ; 17 cm

God. na nasl. str. MDCCLII. – Crveno-crni tisak na nasl. str.

Uvez: karton presvučen kožom s utisnutim zlatotiskom na hrptu, korice oštećene trošenjem. Knjižni blok: stari papir, duboki tisak, mrlje od vlage.

Kršćanske meditacije, razmatranja.

MISSALE Romanum ex decreto Sacrosancti Concilii Tridentini restitutum, S. Pii V. Pontificis Max. jussu editum Clementis VIII. et Urbani VIII. – [S. l. : s. n.], tiskano 1761. (Venetiis : ex typographia Balleoniana). – 614 str. s razl. pag. : ilustr. ; 34 cm

God. na nasl. str.: MDCCLXI. – Crveno-crni dvostupačni tisak, inicijali ukrašeni vinjetama. – Dvije velike crno-bijele grafike u tehnici bakroreza.

Uvez: drvene korice presvučene kožom, oštećenja od insekata. Knjižni blok: stari papir, duboki tisak, mrlje od vlage te otrgnut komad margine na četiri stranice, nalaze se unutar knjige.

Rimski Misal, bogoslužna knjiga.

MISSALE Romanum ex decreto Sacrosancti Concilii Tridentini restitutum, S. Pii V. Pontificis Max., jussu editum Clementis VIII. et Urbani VIII. – [S. l. : s. n.], tiskano 1776. (Venetiis : ex typographia Balleoniana). – 604 str. s razl. pag. : ilustr. ; 32 cm
God. na nasl. str.: MDCCLXXVI. – Stari papir i duboki crveno-crni dvostupačni tisak – Četiri velike crno-bijele grafike u tehnici bakroreza.
Uvez: karton presvučen kožom te bogato ukrašen utisnutim zlatotiskom, korice oštećene trošenjem. Knjižni blok: odvojen, oštećen trošenjem i prisutnošću insekata, mrlje od vlage, u lošem stanju.
Rimski Misal, bogoslužna knjiga.

SCHENKL, Maurus de

Theologiae pastoralis systema / Mauri de Schenkl ; de novo recognitum et annotationibus a Josepho Laberer. – 3. ed. – Ingolstadii : A. Attenkover, 1825. (Ingolstadii : A. Attenkover). – 302 ; 260 str. ; 20 cm. – (Pars 1-3).
Uvez: karton presvučen papirom i kožom na hrptu, korice oštećene trošenjem. Knjižni blok: stari papir, duboki tisak, izražene mrlje od vlage. Na predlistu, zalistu te unutrašnjoj strani zadnje korice rukopisne bilješke olovkom.
Pastoralna teologija.

WIGANDT, Martin

Tribunalis confessoriorum et ordinandorum p. M. Vvigandt ordinis praedicatorum epitome, in qua ad mentem sancti Thomae usitatiores materiae tractantur... / M. [Martin] Wigandt ; compilatore Ludovico Fliegen. – Venetiis : apud Nicolaum Pezzana, 1734. – 577 str. ; 16 cm
Izv. oblik imena autora: Martin Wigandt. – God. na nasl. str.: MDCCXXXIV.
Uvez: karton presvučen papirom, nedostaju hrpt i zadnja korica. Knjižni blok: mrlje od vlage. Kršćanske meditacije, razmatranja.

6. 1. 2. 2. Knjige na njemačkom jeziku

BONAVENTURA, sanctus

Die Parabeln des Paters Bonaventura; ein vortreffliches Hilfsbüchlein für Seelßorger, Lehrer und Eltern zur Berßinnlichung chrißtlicher Wahrheit und Sittenlehre / Bonaventura. –

2. unveränderte Aufl. – Sulzbach : in der J. E. v. Seidel'schen Buchhandlung, 1835. – 328 str. ; 18 cm

Izv. oblik imena autora: Johannes Fianza. – Tiskano goticom.

Uvez: karton presvučen papirom, korice oštećene trošenjem. Knjižni blok: izražene mrlje od vlage.

Pastoralna teologija.

FEBER, Michael

Predigten auf alle Feßttage eines ganzen Jahres / gehalten von Michael Feber. – 2. verbeßerte, mit einem beßondern Unhange viel vermehrte Aufl. – Grätz : Seelensorger und Religionsfreunde, 1820. – 268 str. ; 19 cm. – (Th. 1)

Tiskano goticom.

Uvez: karton presvučen papirom. Knjižni blok: stari papir, duboki tisak, mrlje od vlage.

Propovijedi, homiletika.

Predigten auf alle Festtage eines ganzen Jahres / gehalten von Michael Feber. – 2. verbesserte, mit einem beßondern Unhange viel vermehrte Aufl. – Grätz : Seelensorger und Religionsfreunde, 1820. – 254 str. ; 19 cm. – (Th. 2)

Tiskano goticom.

Uvez: karton presvučen papirom, prednja korica izgrizena po rubu (miš). Knjižni blok: stari papir, duboki tisak, mrlje od vlage.

Propovijedi, homiletika.

FRANZ, Gerard

Predigten aug alle Sonntage für Zuhörer vom gemeinen Stande / von Gerard Franz. – Augsburg : Johann Nepomuck Styx, 1793. – 444 str. ; 19 cm. – (Th. 1)

Tiskano goticom.

Uvez: karton presvučen papirom, korice na hrptu oštećene trošenjem. Knjižni blok: stari papir, duboki tisak, mrlje od vlage.

Propovijedi, homiletika.

Predigten aug alle Sonntage für Zuhörer vom gemeinen Stande / von Gerard Franz. – Augsburg : Johann Nepomuck Styx, 1793. – 596 str. ; 19 cm. – (Th. 2)

Tiskano goticom.

Uvez: karton presvučen papirom, korice na hrptu oštećene trošenjem. Knjižni blok: stari papir, duboki tisak, mrlje od vlage.

Propovijedi, homiletika.

HABERKORN von Habersfeld, Joseph

Chrißtkatholißche Predigten, über die heiligen Sonn= und Feßttags=Evangelien; dann Lob= Sitten= und Gelegenheits=Reden / von Joseph Haberkorn von Habersfeld. – 5. Aufl. – in Grätz : verlag der Franz Ferßtl`ßchen Buchhandlung, 1833. – 2 sv. (270 ; 262 str.) ; 20 cm. (Jahr. 1. Bd. 1-2)

Tiskano gothicom.

Uvez: karton presvučen platnom, korice oštećene trošenjem. Knjižni blok: stari papir, duboki tisak, mrlje od vlage.

Propovijedi, homiletika.

Chrißtkatholißche Predigten, über die heiligen Sonn= und Feßttags=Evangelien; dann Lob= Sitten= und Gelegenheits=Reden / von Joseph Haberkorn von Habersfeld. – 5. Aufl. – Grätz : verlag der Franz Ferßtl`ßchen Buchhandlung, 1833.; 1834. – 2 sv. (269 ; 270 str.) ; 20 cm. (Jahr. 1. Bd. 3; Jahr. 2. Bd. 1)

Tiskano gothicom.

Uvez: karton presvučen platnom, korice oštećene trošenjem. Knjižni blok: stari papir, duboki tisak, mrlje od vlage.

Propovijedi, homiletika.

Chrißtkatholißche Predigten, über die heiligen Sonn= und Feßttags=Evangelien; dann Lob= Sitten= und Gelegenheits=Reden / von Joseph Haberkorn von Habersfeld. – 5. Aufl. – Grätz : verlag der Franz Ferßtl`ßchen Buchhandlung, 1834. – 2 sv. (270 ; 244 str.) ; 20 cm. (Jahr. 2. Bd. 2-3)

Tiskano gothicom.

Uvez: karton presvučen platnom, korice oštećene trošenjem. Knjižni blok: stari papir, duboki tisak, mrlje od vlage.

Propovijedi, homiletika.

Christkatholische Fasten=Reden von den Geheimnißßen des leidenden Heilandes,... / von Joseph Haberkorn von Habersfeld. – 5. Aufl. – Grätz : verlag der Franz Ferßtl`schen Buchhandlung , 1834. – 2 sv. (164; 184 str.) ; 20 cm. (Jahr. 1-2. Bd. 1-2)

Tiskano goticom.

Uvez: karton presvučen papirom, blago izlizane korice. Knjižni blok: stari papir, duboki tisak, mrlje od vlage.

Propovijedi, homiletika.

KLOBUSCHITZKY, Paul

Der Sittenlehrer ober der gute Hausfreund für die reißere Jugend : anwetsung, wie man mit Berßstand die wahre Zufriedenheit Erlangen fönnen / von P. [Paul] Klobuschitzky. – Peßth : gebrucht bei Mathias Frattner Edlen von Petroza, 1827. – 17, 107 str. ; 19 cm. – (Th. 1)

Izv. oblik imena autora: Paul Klobuschitzky. – Tiskano goticom.

Uvez: karton presvučen papirom, korice oštećene trošenjem. Knjižni blok: stari papir, duboki tisak, mrlje od vlage.

Moralna teologija.

KÖHLER, Gregor

Praktißeche Anleitung für Seelßorger am Kranken und Sterbebette / herausgegeben von Gregor Köhler. – 7., verbeßberte und vermehrte Aufl. – Frankfurt am Main : [s. n.], 1815. – VIII, 259 str. ; 18 cm

Tiskano goticom.

Uvez: karton presvučen papirom, korice oštećene trošenjem, rukopisne bilješke na unutrašnjosti korica, olovkom i tintom. Knjižni blok: izražene mrlje od vlage, rukopisne bilješke olovkom i tintom na više stranica, tekst čitljiv.

Pastoralna teologija.

KRAUSS, Johann Nepomuk

Sonntags=Predigten und Faßten=Reden gehalten in der Hof= und Domkirche zu Grätz / von Johann Nepomuck Kraußs. – Grätz : im Verlag der Franz Ferßtl`schen Buchhandlung, 1826. – 3 sv. (106; 76; 53 str.) ; 19 cm. – (Bd. 1-3)

Tiskano goticom.

Uvez: karton presvučen papirom. Knjižni blok: stari papir, duboki tisak, izražene mrlje od vlage.

Propovijedi, homiletika.

MILLER, Johann Peter

Johann Peter Millers...Anweiβung zur Katechiβirkunst oder zu Religionsgeβprächen ;
Johann Peter Millers...Frempel zum leichten, faslichen, erbaulichen und angenehmen
katechisiren / Johann Peter Miller. – 3., verbeβberte Aufl. – Leipzig : in der Weygandβchen
Buchhandlung, 1785. – 182; 149 str. ; 18 cm

Tiskano gothicom.

Uvez: karton presvučen papirom i kožom na hrptu, oštećen na hrptu. Knjižni blok: stari papir,
duboki tisak, izražene mrlje od vlage.

Kateheze.

RAFF, Georg Christian

Naturgeschichte für Kinder / von Georg Christian Raff. – 13. verbeβberte und
vermehrte Aufl. – Wien : bei Mich. Lechner, Univrsität = Buchändler, 1832. – 499 str., [10]
presavijenih listova : ilustr. ; 20 cm

S 15 listova s ilustracijama domaćih i divljih životinja, sačuvano 10. – Tiskano gothicom.

Uvez: karton presvučen papirom i kožom na hrptu s utisnutim zlatotiskom, oštećen na hrptu
trošenjem. Knjižni blok: stari papir, duboki tisak, mrlje od vlage.

Prirodoslovna knjiga za djecu.

SAILER, Johann Michael

Johann Michael Sailer`s, ... herausgegebene Reden : Sonntags=, Feβt= und
Gelegenheits=Predigten / Johann Michael Sailer. – 5. vermehrte und verbeβberte Aufl. –
Grätz : Seelensorger und Religionsfreunde, 1821. – 336 str. ; 19 cm. – (Th. 6 : Georg Alons
Dietl`s Homilien und Predigten über die Sonn= und Feβttags=Evangelien eines ganzen
katholiβchen Kirchenjahres)

Tiskano gothicom.

Uvez: karton presvučen papirom, korice oštećene trošenjem. Knjižni blok: mrlje od vlage.

Propovijedi, homiletika.

TANNER, Conrad

Ein ernßtlicher Blick in die Ewigkeit, ober Betrachtungen über die dier letzten Dinge
des Menβchen βowohl für Geiβtliche als Weltleute / von Conrad Tanner. – 5. Aufl. –

Augsburg : den Nicolaus Doll., 1833. – 646 str. ; 18 cm. – (Betrachtungen zur Bittlichen Aufklärung im neunzehnten Jahrhunderte sowohl für Geiſtliche als Weltleute / von Conrad Tanner. Th. 1: der ſterbliche Menſch)

Tiskano goticom.

Uvez: karton presvučen platnom i kožom na hrptu, korice izlizane trošenjem. Knjižni blok: stari papir, duboki tisak, mrlje od vlage.

Moralna teologija.

Der Weg des Berberdens, ober Betrachtungen über die Sünden des Menſchen sowohl für Geiſtliche als Weltleute / von Conrad Tanner. – 3. Aufl. – Augsburg : den Nicolaus Doll., 1834. – 608 str. ; 18 cm. – (Betrachtungen zur Bittlichen Aufklärung im neunzehnten Jahrhunderte sowohl für Geiſtliche als Weltleute / von Conrad Tanner. Th. 2: der fehlerhafte Menſch)

Tiskano goticom.

Uvez: karton presvučen platnom i kožom na hrptu, korice izlizane trošenjem. Knjižni blok: stari papir, duboki tisak, mrlje od vlage.

Moralna teologija.

Die Rückkehr des Sünders zu Gott, ober Betrachtungen über die wahre Bekehrung und göttliche Bußzanſtalt sowohl für Geiſtliche als Weltleute / von Conrad Tanner. – 3. Aufl. – Augsburg : den Nicolaus Doll., 1835. – 580 str. ; 18 cm. – (Betrachtungen zur Bittlichen Aufklärung im neunzehnten Jahrhunderte sowohl für Geiſtliche als Weltleute / von Conrad Tanner. Th. 3 : der reumüthige Mensch)

Tiskano goticom.

Uvez: karton presvučen platnom i kožom na hrptu, korice izlizane trošenjem. Knjižni blok: stari papir, duboki tisak, mrlje od vlage.

Moralna teologija.

Die wahre Würde des Menschen, ober Betrachtungen über die chriſtlichen Tugenden sowohl Geiſtliche als Weltleute / von Conrad Tanner. – 3. Aufl. – Augsburg : den Nicolaus Doll., 1835. – 448 str. ; 18 cm. – (Betrachtungen zur Bittlichen Aufklärung im neunzehnten Jahrhunderte sowohl für Geiſtliche als Weltleute / von Conrad Tanner. Th. 4: der tugendhafte Mensch)

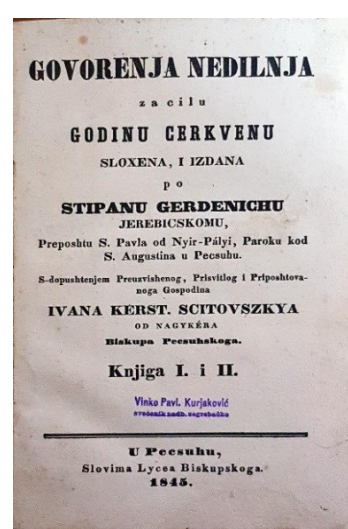
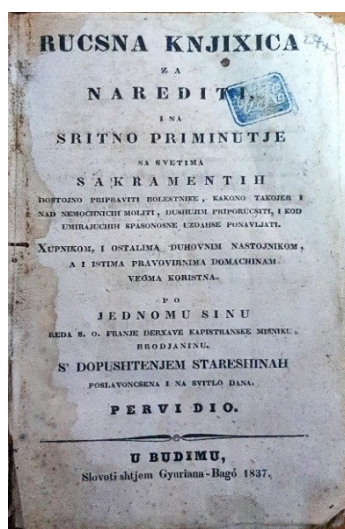
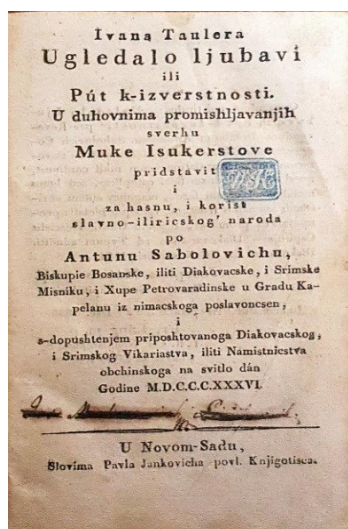
Tiskano goticom.

Uvez: karton presvučen platnom i kožom na hrptu, korice izlizane trošenjem. Knjižni blok: stari papir, duboki tisak, mrlje od vlage.

Moralna teologija.

6. 2. Knjige tiskane od 1835. do 1900. godine

Knjige tiskane od 1835. do 1900. godine čine veći dio zbirke starih knjiga. Iz tog perioda datira 114 jedinica građe. Tiskane su na hrvatskom, latinskom i njemačkom jeziku. Na hrvatskom jeziku tiskano je 56 knjiga. Po svom sadržaju uglavnom pripadaju propovijedima. Najčešće su tiskane u Zagrebu, osobito u drugoj polovici 19. stoljeća. Povećanje knjiga tiskanih na hrvatskom jeziku povezano je s buđenjem hrvatskog narodnog preporoda. U preporodno vrijeme, do 1835. godine, broj tiskanih knjiga na hrvatskom jeziku je znatno manji no ne manje vrijedan. Autori tih knjiga mogu se smatrati preporoditeljima zbog svoje prepoznatljive borbe za svoj materinski jezik objavljujući knjige na štokavskoj ikavici. Župna knjižnica posjeduje pet knjiga tiskanih do 1850. godine. Tri najstarije knjige tiskane su izvan Hrvatske (Novi Sad, Budim, Pečuh), jedna u Zagrebu, te jedna u Zadru.

Sl. 6. I. Tauler, *Ugledalo ljubavi ili Pút k-izverstnosti* ..., u Novom Sadu, 1836.; M. Jaić, *Rucsna knjixica za narediti* ..., u Budimu, 1837.; S. Grdenić, *Govorenja nedilnja za cilu godinu cerkvenu*, u Pecsuhu, 1845.

Na slici broj 6 redom su prikazane naslovne stranice triju knjiga iz prve polovice 19. stoljeća, tiskanih izvan Hrvatske. *Ugledalo ljubavi ili Pút k-izverstnosti* Ivana Taulera iz 1836., *Rucsna knjixica* ... Marijana Jaića iz 1837. te *Govorenja nedilnja za cilu godinu cerkvenu* Stipana Grdenića iz 1845. godine. Sve tri knjige su tiskane dubokim tiskom na starom papiru.

Ivan Tauler je bio dominikanac koji je živio u 14. stoljeću. Bio je poznat po svojim propovijedima. Zanimljivo je istaknuti kako su propovijedi stoljećima bile popularne kao književni oblik pa su zapisivane, prikupljane i objavljivane. Objavljene su bile glavni i profitabilni književni oblik i kategorija knjiga u trgovini knjigama. Mnogi svećenici su otvoreno reciklirali velike dijelove objavljenih propovijedi u vlastitom propovijedanju. Po svom propovijedanju osobito su bili poznati franjevci i dominikanci. Propovijedi Ivana Taulera su naprimjer čitane stoljećima nakon njegove smrti. Velika prisutnost knjiga u novljanskoj župnoj knjižnici koje po svom sadržaju pripadaju propovijedima potvrđuju popularnost objavljenih propovijedi sve do kasnog 19. st. Nakon toga, njihova popularnost opada.

Marijan (Stjepan) Jaić je bio franjevac podrijetlom iz Broda na Savi. Umro je u Budimu. Bio je vrstan crkveni pisac, prevoditelj i glazbenik i višestruko je istaknuta osobnost pretpreporodnoga i preporodnoga razdoblja.¹²⁶ U pastoralnom priručniku *Rucsna knjixica* služio se istoimenim djelom E. Pavića.¹²⁷

Stipan Grdenić je bio svećenik i vjerski pisac koji je rođen i umro u Pečuhu ali je njegova obitelj bila podrijetlom iz Turopolja. Svojim djelima nastojao je potaknuti Hrvate u Ugarskoj na čuvanje materinskog jezika. Zbirku propovijedi *Govorenja nediljna* pisao je ikavicom tamošnjih Hrvata. Prva izdanja pisana su starim pravopisom u kojem je bilo mađarskih primjesa, a kasnija izdanja pisana su pravopisom Ljudevita Gaja.¹²⁸ *Govorenja nediljna* objavljena su uz moralnu i novčanu pomoć pečuškog kanonika Ladislava Juranića, također podrijetlom iz Turopolja. To je navedeno i u Grdenićevoj latinskoj posveti meceni Juraniću objavljenoj u prvoj knjizi zbirke.¹²⁹

Godine 1846. u Zagrebu je tiskano djelo *Narodni slavonski običaji* Luke Ilića Oriovčanina. To djelo nije bilo popularno poput recimo Ilićevih *Lovorika* no prikazuje vjernu sliku narodnog života u Slavoniji oko polovice 19. stoljeća. Pisano je slavonskim dijalektom štokavskog narječja i predstavlja važan doprinos hrvatskoj jezičnoj i kulturnoj baštini.

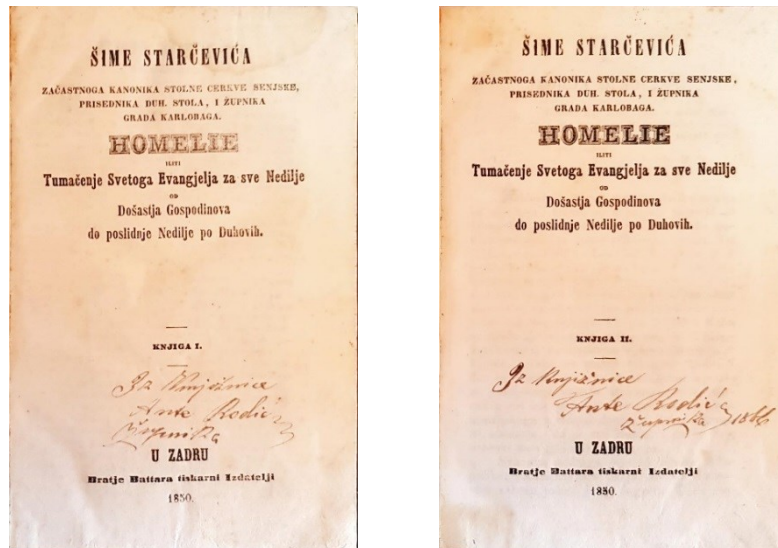
---

¹²⁶ Usp. Jaić, Marijan (Stjepan). Hrvatski biografski leksikon. Mrežno izd. Zagreb : Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021. Dostupno na: <https://hbl.lzmk.hr/> (25. 9. 2021.).

¹²⁷ Usp. Isto.

¹²⁸ Usp. Grdenić, Stjepan. Hrvatski biografski leksikon. Mrežno izd. Zagreb : Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021. Dostupno na: <https://hbl.lzmk.hr/> (25. 9. 2021.).

¹²⁹ Isto.

Sl. 7. Š. Starčević, *Homelie iliti Tumačenje svetoga Evangjelja za sve nedilje ...*, u Zadru, 1850.

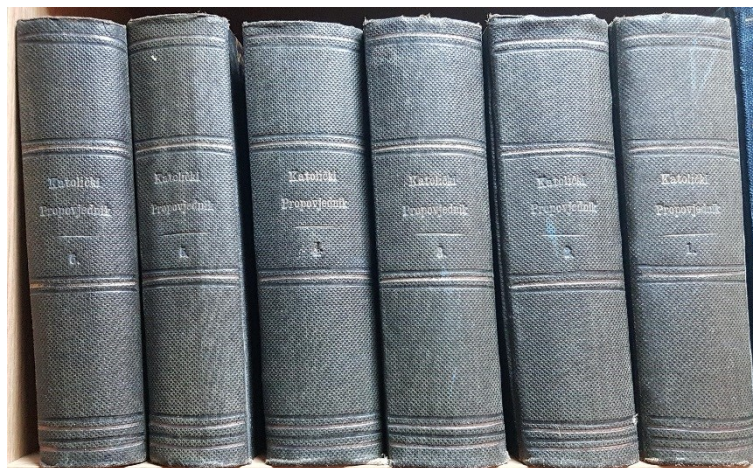
Na slici broj 7 prikazana je naslovna stranica prve i druge knjige Šime Starčevića, *Homelie iliti tumačenje Sv. evanđelja* tiskane 1850. godine u Zadru. Šime Starčević je rođen u Klancu pokraj Gospića. Bio je svećenik i hrvatski jezikoslovac, istaknuta osoba predpreporodnoga razdoblja. Znao je mnoge jezike pa je bio i vrstan prevoditelj. Hrvatska mu je gramatika osigurala istaknuto mjesto u povijesti hrvatskog književnoga jezika kao prva hrvatska gramatika pisana hrvatskim jezikom u kojoj je prvi put znalački opisan novoštokavski četveronaglasni sustav. Djelo *Homelie iliti tumačenje Sv. evanđelja* (1850.) objavio je u nastavcima u *Glasniku dalmatinskom* (1849.–50.). Zauzimao se za jedinstven književni jezik (novo)štokavske ikavske osnove. Bio je stric Ante Starčevića i njegov prvi učitelj.¹³⁰

Sva djela hrvatskih autora, uglavnom svećenika i vjerskih pisaca, idu u prilog tezi da je Katolička crkva, tiskanjem liturgijskih i neliturgijskih djela na narodnom jeziku, dala velik doprinos u promicanju hrvatskog jezika.

Župna knjižnica posjeduje i očuvane sve primjerke starog hrvatskog časopisa *Katolički propovjednik* koji je izlazio jednom mjesečno od 1877.-1882. godine u Gradištu kod Županje. Svaki broj časopisa sadrži nedjeljne, korizmene, prigodne propovijedi, propovijedi sastavljene povodom raznih katoličkih blagdana ili za svako doba, prikupljene i objavljene. (Sl. 8.)

¹³⁰ Usp. Starčević, Šime. Hrvatska enciklopedija. Mrežno izd. Zagreb : Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021. Dostupno na: <http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=11983> (25. 9. 2021.).

Sl. 8. Svih šest svezaka starog časopisa *Katolički propovjednik* koji je izlazio od 1887.-1882. godine

6. 2. 1. Bibliografija domaćih knjiga

BABIĆ, Mateo Skender

Propovedi nedeljne, svetkovne i prigodne / Mateo Skender Babić. – [S. l. : s. n.], tiskano 1857. (u Zagrebu : tiskom Narodne tiskarnice dra. Ljudevita Gaja). – 337 str. ; 23 cm. – (Sv. 1 ; br. 59).

Uvez: meke korice, oštećene korištenjem. Knjižni blok: mrlje od vlage, oštećene margine stranica korištenjem.

Propovijedi, homiletika.

BIBLIOGRAFIA hrvatska / uredio Ivan Kukuljević Sakcinski. – [S. l.] : Društvo za jugoslavensku povjestnicu i starine, tiskano 1860. (u Zagrebu : brzotiskom Dragutina Albrechta). – 233, 31, VI str. ; 23 cm. – (Bibliografija jugoslavenska ; knj.1)

Sadrži: Dio 1. : Tiskane knjige.

Uvez: karton presvučen platnom. Knjižni blok: u dobrom stanju.

Bibliografija.

BOISSIEU, Antun

Razmatranja za svaki dan crkvene godine o svetom evanđelju Isusa Krista / od Antuna Boissieu ; preveo Antun Jeglič. – U Zagrebu : naklada Antuna Scholza, 1896. (u Zagrebu : tisak Antuna Scholza). – 711 str. ; 15 cm. – (Od čiste srijede do sv. Trojstva ; sv. 2).

Uvez: karton presvučen platnom s utisnutim križem i vinjetama. Knjižni blok: mrlje od vlage.
Kršćanska meditacija, razmatranje.

BUJANOVIĆ, Ivan

Sveti sakramenti po nauku Katoličke crkve / izložio Ivan Bujanović. – [S. l. : s. n.], tiskano 1895. (u Zagrebu : tisak Dioničke tiskare). – 525 str. ; 23 cm. – (Sakramenti u opće, krst, potvrda i euharistija ; sv. 1).

Uvez: karton presvučen platnom. Knjižni blok: blage mrlje od vlage.
Sakramentologija.

Sveti sakramenti po nauku Katoličke crkve / izložio Ivan Bujanović. – [S. l. : s. n.], tiskano 1895. (u Zagrebu : tisak Dioničke tiskare). – 417 str. ; 23 cm. – (Pokora, posljednje pomazanje, sv. red i ženidba ; sv. 2).

Uvez: karton presvučen platnom. Knjižni blok: blage mrlje od vlage.
Sakramentologija.

Mariologija, to jest nauk Katoličke crkve o blaženoj Djevici Mariji, materi Božjoj / izložio Ivan Bujanović. – Zagreb : nakladom Kr. sveučilištne knjižare Fr. Supanna (R. F. Auer), 1899. ([u Zagrebu : A. Scholz]). – [VI], 178 str. ; 23 cm

Tekst na hrv. i na lat. jeziku.

Uvez: karton presvučen platnom. Knjižni blok: blage mrlje od vlage.
Mariologija.

CANTÚ, Cezare

Mladić uputjen na dobrotu, nauk i rad / prvom talijanski spisao Cezar Cantú ; pohrvatilo Ivan Piamin. – Po dvadesetom milanskom izdanju god. 1861. piscem pregledanom. – [S. l. : s. n.], tiskano 1868. (Rijeka : Riečki Emidija Mohovića tiskarski kamen. zavod). – 139 str. : ilustr. ; 20 cm.

Uvez: karton presvučen kožom i platnom na hrptu. Knjižni blok: blage mrlje od vlage.
Pastoralna teologija, dušobrižništvo.

ČITANJA i evanđelja za sve nedjelje i praznike Gospodnje i za neke dane svetačke / preveo Franjo Iveković. – [S. l. : s. n.], tiskano 1875. (u Zagrebu : brzotiskom Dioničke tiskare). – 201 str. ; 20 cm.

Uvez: karton presvučen papirom, korice oštećene trošenjem. Knjižni blok: odvojen, u lošem stanju.

Liturgijski pastoral.

ČITANJA i evanđelja za sve nedjelje, blagdane i svetce po naših biskupijah / iznovice prevedena po Nikoli Voršaku. – [S. l. : s. n.], tiskano 1878. (u Zagrebu : knjigotiskarna i litografija C. Albrechta). – 153 str. ; 24 cm.

Uvez: karton presvučen platnom i kožom na hrptu. Knjižni blok: odvojen, mrlje od vlage, rukopisne bilješke olovkom na unutarnjoj strani prednje korice i pojedinim stranicama, tekst čitljiv.

Liturgijski pastoral.

DEHARB, Joseph

Kratko razlaganje katekizma / spisao Josip Deharbe ; preveo jedan svećenik nabiskupije zagrebačke. - [S. l. : s. n.], tiskano 1872. (u Zagrebu : tiskom Dragutina Albrechta). – 2 sv. (393; 516 str.) ; 20 cm.

Uvez: karton presvučen kožom i platnom na hrptu. Uvez: mrlje od vlage.

Katolički katekizam.

Katolički katekizam za crkvenu porabu / po Deharbu. - [S. l. : s. n.], tiskano 1878. (u Zagrebu : tiskom Lav. Hartmana i družbe). – 190 str. ; 20 cm.

Uvez: karton presvučen kožom, oštećen trošenjem. Knjižni blok: u lošem stanju.

Katolički katekizam.

DUHOVNI pastir / urednik Anton Kržič. – Let. 1(1884)-11(1894) – V Ljubljani : založba Katoliške bukvarne, 1884. (Ljubljana : tisk Katoliške tiskarne). – 11 sv. ; 23 cm
Tekst na slov. jeziku. – Opis prema prvom sv. – Mjesečno izlaženje, od 1884-1921. – 11 primjeraka.

Uvez: karton presvučen platnom i kožom na hrptu. Knjižni blok: mrlje od vlage.

Stari slovenski katolički časopis.

FILIPOVIĆ, Jeronim

Propoviedi o nauku kršćanskom / od Jeronima Filipovića. – [S. l. : s. n.], tiskano 1886. (u Sarajevu : tiskom Spindlera i Löschnera). – 544 str. ; 23 cm. – (Knj. 1).

Uvez: karton presvučen papirom i platnom na hrptu. Knjižni blok: mrlje od vlage.

Propovijedi, homiletika.

Propoviedi o nauku kršćanskom / od Jeronima Filipovića. – [S. l. : s. n.], tiskano 1888.
(u Sarajevu : tiskom Spindlera i Löschnera). – 467 str. ; 23 cm. – (Knj. 2).

Uvez: karton presvučen papirom i platnom na hrptu. Knjižni blok: mrlje od vlage.

Propovijedi, homiletika.

Propoviedi o nauku kršćanskom / od Jeronima Filipovića. – [S. l. : s. n.], tiskano 1890.
(u Sarajevu : tiskom Spindlera i Löschnera). – 324 str. ; 23 cm. – (Knj. 4).

Uvez: karton presvučen kožom i platnom na hrptu. Knjižni blok: odvojen, mrlje od vlage.

Propovijedi, homiletika.

Propoviedi o nauku kršćanskom / od Jeronima Filipovića. – [S. l. : s. n.], tiskano 1891.
(u Sarajevu : tiskom Bosanske pošte). – 435 str. ; 23 cm. – (Knj. 5).

Uvez: karton presvučen kožom i platnom na hrptu. Knjižni blok: mrlje od vlage.

Propovijedi, homiletika.

Propoviedi o nauku kršćanskom / od Jeronima Filipovića. – [S. l. : s. n.], tiskano 1892.
(u Sarajevu : tiskom Bosanske pošte). – 429 str. ; 23 cm. – (Knj. 6).

Uvez: karton presvučen kožom i platnom na hrptu. Knjižni blok: mrlje od vlage.

Propovijedi, homiletika.

Propoviedi o nauku kršćanskom / od Jeronima Filipovića. – [S. l. : s. n.], tiskano 1893.
(u Sarajevu : tiskom Bosanske pošte). – 438 str. ; 23 cm. – (Knj. 7).

Uvez: karton presvučen kožom i platnom na hrptu. Knjižni blok: djelomično odvajanje,
mrlje od vlage.

Propovijedi, homiletika.

Propoviedi o nauku kršćanskom / od Jeronima Filipovića. – [S. l. : s. n.], tiskano 1894.
(u Sarajevu : tiskom Bosanske pošte). – 330, 106 str. ; 23 cm. – (Knj. 8).

Uvez: karton presvučen kožom i platnom na hrptu. Knjižni blok: djelomično odvajanje,
izražene mrlje od vlage.

Propovijedi, homiletika.

GRDENIĆ, Stipan

Govorenja nedilnja za cilu godinu cerkvenu / sloxena i izdana po Stipanu Gerdenichu Jarebichskomu. – [S. l. : s. n.], tiskano 1845. (u Pecsuhu : slovima Lycea Biskupskoga). – 289 str. ; 20 cm. – (Knj. 1 ; knj. 2).

Uvez: karton presvučen papirom. Knjižni blok: stari papir, duboki tisak, blage mrlje od vlage. Propovijedi, homiletika.

Govorenja nedilnja za cilu godinu cerkvenu / sloxena i izdana po Stipanu Gerdenichu Jarebichskomu. – [S. l. : s. n.], tiskano 1845. (u Pecsuhu : slovima Lycea Biskupskoga). – 240 str. ; 20 cm. – (Knj. 2).

Uvez: karton presvučen papirom. Knjižni blok: stari papir, duboki tisak, blage mrlje od vlage. Propovijedi, homiletika.

GRUBER, Augustin

Katekeze Augustina Grubera nadbiskupa Solnogradskoga, carstva austrijskoga kneza itd. spisane u duhu sv. Augustina / iz nemačkoga ih prevede i izdade Kolo mladih rodoljubah. – [S. l. : s. n.], tiskano 1855. (u Zagrebu : brzotiskom Franje Župana). – 95 str. ; 20cm.

Uvez: meki, oštećen trošenjem. Knjižni blok: mrlje od vlage, u lošem stanju.

Kateheze.

HAMMERSTEIN, Ludwig

Razmatranja za svaki dan preko crkvene godine / spisao L. [Ludwig] Hammerstein ; iz njemačkoga preveo i priredio Zbor duhovne mladeži zagrebačke. - [Zagreb] : Nadbiskupsko sjemenište zagrebačko, tiskano 1898. (u Zagrebu : tisak C. Albrechta). - XI, 673 str. ; 23 cm. – (Od prve nedjelje u adventu do nedjelje Presvete Trojice ; sv. 1).

Uvez: karton presvučen kožom i platnom na hrptu. Knjižni blok: blage mrlje od vlage.

Kršćanske meditacije, razmatranja.

HORVAT, Franjo

Biljegovnik : sistematički propisi o biljegovanju parbenih i izvanparbenih podnesakah i spisah, spisah župnih uredabah, te inih raznih podnesakah i ispravah / sastavio Franjo Horvat. – Zagreb : naklada knjižare Lav. Hartmana , [1894.] (Zagreb : tisak knjižare Lav. Hartmana).

– [3] lista, 191 str. : 18 cm. – (Hrvatski zakoni ; XXIV)

S abecednim kazalom.

Uvez: karton presvučen platnom s utisnutim vinjetama i ornamentima. Knjižni blok: mrlje od vlage.

Hrvatski zakoni.

ILIĆ ORIOVČANIN, Luka

Narodni slavonski običaji sabrani i popisani po Luki Iliću, Oriovčaninu / Luka Ilić Oriovčanin. – [S. l. : s. n.], tiskano 1846. (u Zagrebu : kod Franje Suppana, kr. povl. knjigotiskara i knjigotérzca). – XIV, 192 str. ; 19 cm

Nedostaje str. 193 i d.

Uvez: meki, nedostaje veći dio korica. Knjižni blok: u lošem stanju.

Hrvatska književnost u 19. st., narodna predaja.

Lovorike Gradiškoga narodnoga graničarskoga puka br. 8 opjevaju narodne pjesme / koje je sabrao i razjasnio Luka Ilić Oriovčanin. – [S. l. : s. n.], tiskano 1874. (u Zagrebu : tiskom Dragutina Albrechta). – 246 str. ; 22 cm.

Uvez: karton presvučen platnom. Knjižni blok: djelomično odvajanje, mrlje od vlage, oštećene margine stranica trošenjem te bilješke olovkom i tintom na više mjesta, tekst čitljiv. Hrvatska književnost u 19. st., pučka pjesmarica.

IVANČIĆ, Stjepan Marija

Hrvatski bogoslužbenik ili Sbirka jutrnja i večernja glavnih svetkovina preko godišta i obrednih molitava i raznih pjesama koje se običavaju po hrvatskih župah u Dalmaciji i susjednih zemaljah / priredio O. S. I. [Stjepan Ivančić] – U Zadru : upraviteljstvo Narodnoga lista, 1882. (u Zadru : brzotiskom Narodnoga lista). – 288 str. ; 23 cm

Puno ime autora: Stjepan Marija Ivančić. – Nedostaje str. 289 i d.

Uvez: meki, u lošem stanju. Knjižni blok: u lošem stanju.

JAIĆ, Marijan

Rucsna knjixica za narediti i na sritno priminutje sa svetima sakramentih dostojno pripraviti bolestnike ... veoma koristna : po jednomu sinu reda s. o. Franje derxave kapistranske, misniku, Brodjaninu / [Marijan Jaić]. - [S. l. : s. n.], tiskano 1837. (u Budimu : slovotishtjem Gyuriana-Bagó). – 270 ; 256 str. ; 18 cm. – (Dio 1 ; dio 2).

Uvez: karton presvučen papirom i kožom na hrptu, korice oštećene trošenjem. Knjižni blok: odvojen; stari papir, duboki tisak, izražene mrlje od vlage.

Pastoralni priručnik.

KALIĆ, Arkandeo

Korizmene propovijedi i besjede za različite svečanosti i prigode / Arkangjela Kalića ; na svijet izdao kan. Stj. Skurla. – U Dubrovniku : troškom i nakladom tiskarne Dragutina Pretnera, 1873. (u Dubrovniku : tiskarna Dragutina Pretnera). – 606 str. ; 22 cm.

Uvez: karton presvučen kožom i platnom na hrptu, odvojene korice na hrptu. Knjižni blok: mrlje od vlage.

Propovijedi, homiletika.

KATEKETSKI sastanci (god. 1892 i 1893.) / uredio i sabrao Karlo Matica. – U Zagrebu : vlast. nakl., 1893. – 222 str. ; 15 cm

Prva otisnuta knjižica s katehetskih sastanaka namijenjena onima koji se bave školskim i odgojnim pitanjima.

Uvez: karton presvučen papirom i platnom na hrptu koji je djelomično izgrižen (miš).

Knjižni blok: djelomično odvajanje, mrlje od vlage.

Priručnik za odgoj i obrazovanje.

KATOLIČKI propovjednik / uređuje i izdaje Hinko Hladaček. – Tečaj 1, br. 1(1877)-tečaj 6, br. 12(1882). – Gradište kod Županje : Hinko Hladaček, 1877 - 1882. (u Djakovu : tiskom biskupijske tiskare). – 6 sv. ; 21 cm

Opis prema prvom sv. – Mjesečno izlaženje. – Svi primjerci.

Uvez: karton presvučen papirom i kožom na hrptu. Knjižni blok: blage mrlje od vlage.

Stari hrvatski katolički časopis.

KATOLIČKI propovjednik / uredio Janko Šašel. – God. 3(1900)-6(1903). – Varaždin : naklada J. B. Stiflera, 1900-1903. (Varaždin : tisak J. B. Stiflera). – 4 sv. ; 20 cm

Opis prema trećem sv. – Godišnje izlaženje, od 1898-1909. – Četiri primjerka. – 1903. god. na nasl. str. umjesto Katolički propovjednik piše Katolički propovjednik zbog promjene u pravopisnim pravilima.

Uvez: karton presvučen papirom i kožom na hrptu. Knjižni blok: mrlje do vlage.

Stari hrvatski katolički časopis.

KAVANJIN, Jerolim

Bogatstvo i ubožstvo : velepjesan u 30 pjevanjah / Jerolima Kavanjina, vlastelina ... - [S. l.] : izdana troškom Josipa Jurja Strosmajera biskupa djakovačkoga, tiskano 1861. (u Zagrebu : narodna tiskarnica dra. Ljudevita Gaja). – XIV, 575 str. : portret autora ; 21 cm

Tiskano dvostupačno.

Uvez: karton presvučen kožom i platnom na hrptu. Knjižni blok: mrlje od vlage.

Hrvatska književnost u 19. st., pjesništvo.

RIEGER, Josip

Besjede o bezsmrtnosti duše koje je u raznih prigodah rekao J. Rieger / J. [Josip] Rieger. – [S. l. : s. n.], [1893.?] (u Križevcih : brzotiskom Gust. Neuberga). – VI, 163 str. ; 24 cm

Puno ime autora: Josip Rieger.

Uvez: karton presvučen kožom i platnom na hrptu. Knjižni blok: odvojen, u lošem stanju.

Propovijedi, homiletika.

STARČEVIĆ, Šime

Homelie iliti Tumačenje svetoga Evangjelja za sve nedilje od došastja Gospodinova do posljednje nedilje po Duhovih / Šime Starčevića ... župnika grada Karlobaga. – [S. l. : s. n.], tiskano 1850. (u Zadru : bratje Battara tiskarni izdatelji). – 316 str. ; 18 cm. – (Knj. 1).

Uvez: karton presvučen platnom i kožom na hrptu s utisnutim zlatotiskom, blagi znakovi trošenja na koricama. Knjižni blok: stari papir, duboki tisak, blage mrlje od vlage.

Propovijedi, homiletika.

Homelie iliti Tumačenje svetoga Evangjelja za sve nedilje od došastja Gospodinova do posljednje nedilje po Duhovih / Šime Starčevića ... župnika grada Karlobaga. – [S. l. : s. n.], tiskano 1850. (u Zadru : bratje Battara tiskarni izdatelji). – 276 str. ; 18 cm. – (Knj. 2).

Uvez: karton presvučen platnom i kožom na hrptu s utisnutim zlatotiskom, blagi znakovi trošenja na koricama. Knjižni blok: stari papir, duboki tisak, blage mrlje od vlage.

Propovijedi, homiletika.

SVETO pismo Novoga zavjeta : sveto evangjelje po Mateju / preveo po Vulgati i protumačio po sv. otcih Josip Stadler. – [Sarajevo] : troškom Kaptola Vrhbosanskoga, tiskano 1895. (u Sarajevu : tiskom Bosanske pošte). – XXXV, 815 str. ; 19 cm. – (Knj. 1).

Uvez: karton presvučen papirom i platnom na hrptu. Knjižni blok: mrlje od vlage.

Biblija, Novi zavjet, evanđelja.

ŠIMONČIĆ, Đuro

Biblijske pripoviesti iz Staroga i Novoga zavjeta za katoličku djecu pučkih škola / napisao Gjuro Šimončić. – U Zagrebu : nakladom kr. hrv.-slav.-dalm. zem. vlade, 1892. – 204 str., ilustr. ; 20 cm.

Uvez: karton presvučen papirom i platnom na hrptu, korice blago oštećene trošenjem. Knjižni blok: djelomično odvojen, mrlje od vlage.

Biblija, Stari i Novi zavjet, pripovijesti.

ŠTIGLIĆ, Martin

Katoličko pastirsko bogoslovje / napisao Martin Štiglić. – U Zagrebu : u knjižari Mučnjak Senftlebenov, 1886. – 2 sv. (520; 472 str.) ; 24 cm.

Uvez: karton presvučen kožom i platnom na hrptu, odvojena prednja korica. Knjižni blok: u lošem stanju.

Pastoralna teologija.

Pedagogika ili Uzgojoslovje / napisao Martin Štiglić. - [S. l. : s. n.], tiskano 1889. (u Zagrebu : tiskara Scholz i kralj). – 230 str. ; 21 cm.

Uvez: karton presvučen papirom i kožom na hrptu. Knjižni blok: odvojen, mrlje od vlage.

Pedagogija.

Homilije za sve nedjelje / napisao Martin Štiglić. – U Zagrebu : nakladom Kr. sveuč. knjižare Franje Suppana, 1891. – 2 sv. (448; 173 str.) ; 20 cm. – (Homilije ili tumačenje evanđelja za sve nedjelje i blagdane).

Uvez: karton presvučen kožom i platnom na hrptu. Knjižni blok: mrlje od vlage.

Propovijedi, homiletika.

Propovijedi za sve nedjelje / napisao Martin Štiglić. – U Zagrebu : nakladom Kr. sveuč. knjižare Franje Suppana, 1894. – 2 sv. (250; 207 str.) ; 22 cm. – (Propovijedi za sve nedjelje, blagdane i razne prigode).

Uvez: karton presvučen platnom i kožom na hrptu i rubovima korica, utisnut zlatotisak na hrptu. Knjižni blok: djelomično odvajanje, mrlje od vlage.

Propovijedi, homiletika.

Propovijedi za sve nedjelje, blagdane i razne prigode : propovijedi za razne prigode / Martin Štiglić. – U Zagrebu : F. Suppan, 1894.-1897. (u Zagrebu : A. Scholz). – 278 str. ; 21 cm. – (Sv. 3).

Uvez: karton presvučen papirom i kožom na hrptu. Knjižni blok: u dobrom stanju.

Propovijedi, homiletika.

TAULER, Ivan

Ugledalo ljubavi ili Pút k-izverstnosti : u duhovnima promishljavanjih sverhu muke Isukerstove pridstaviti i za hasnu, i korist slavno-ilirickog` naroda / Ivana Taulera ; po Antunu Sabolovichu, ... iz nimacskoga poslavoncsen, i s-dopushtenjem priposhovanoga Diakovacskog, i Srimskog Vikariastva, iliti Namistnicstva obchinskoga na svitlo dán. - [S. l. : s. n.], tiskano 1836. (u Novom Sadu : slovima Pavla Jankovicha pohl. knjigotisca). – 456 str. ; 19 cm

God. na. nasl. str.: MDCCCXXXVI.

Uvez: karton presvučen papirom i platnom na hrptu, korice blago oštećene trošenjem. Knjižni blok: stari papir, duboki tisak, mrlje od vlage.

Propovijedi, homiletika.

TURČIĆ, Luka

Zbirka najvažnijih crkvenih zakona i naredaba / sastavio ju Luka Turčić. – [S. l. : s. n.], tiskano 1895. (Križevci : tisak knjižare G. Neuberga). – 469 str. ; 24 cm. – (O crkvenoj upravi ; knj. 1)

Tekst. na hrv., na lat. i na njem. jeziku.

Uvez: karton presvučen platnom s utisnutim vinjetama na prednjoj korici. Knjižni blok: u dobrom stanju.

Crkveno pravo.

Zbirka najglavnijih crkvenih i državnih zakona i naredaba / sastavio ju Luka Turčić. – [S. l. : s. n.], tiskano 1896. (Zagreb : tisak Antuna Scholza). – 629 str. ; 24 cm. – (O vjeri i o zapovijedima ; knj. 2)

Tekst. na hrv., na lat. i na njem. jeziku.

Uvez: karton presvučen platnom s utisnutim vinjetama na prednjoj korici. Knjižni blok: blage mrlje od vlage.

Crkveno pravo, državno pravo.

Zbirka najglavnijih crkvenih i državnih zakona i naredaba / sastavio ju Luka Turčić. – Zagreb : naklada Antuna Scholza, 1899. (Zagreb : tisak Antuna Scholza). – 800 str. ; 24 cm. – (O bogoslužju ; knj. 3)

Tekst. na hrv., na lat. i na njem. jeziku.

Uvez: karton presvučen platnom s utisnutim vinjetama na prednjoj korici. Knjižni blok: u dobrom stanju.

Crkveno pravo, državno pravo.

VEBER, Adolfo

Korizmene propovjedi što ih je u Zagrebačkoj prvostolnoj crkvi g.1871. i 1874. kazao Adolfo Veber / Adolfo Veber. – [S. l. : s. n.], tiskano 1875. (u Zagrebu : brzotiskom Dioničke tiskare). – 139 str. ; 21 cm.

Uvez: karton presvučen papirom i platnom na hrptu. Knjižni blok: mrlje od vlage.

Propovijedi, homiletika.

ZUZORIĆ, Bernard

Besjede duhovne Bernarda Cucera, Dubrovčanina, rečene pred skupštinom dobre smrti u crkvi sv. Ignacija u Dubrovniku / Bernard Cucera. – [S. l.] : J. Rieger, tiskano 1872. (u Zagrebu : tiskom Lavoslava Hartmána i družbe). – XIX, 214 str. ; 21 cm. – (Dio 1)

Izv. oblik imena autora: Bernard Zuzorić. – Na uvodnim str. opisan život Bernarda Cucere rođenog u 17. st., opisao ga Giorgje Basić, svećenik iste družbe, družbe Isusove.

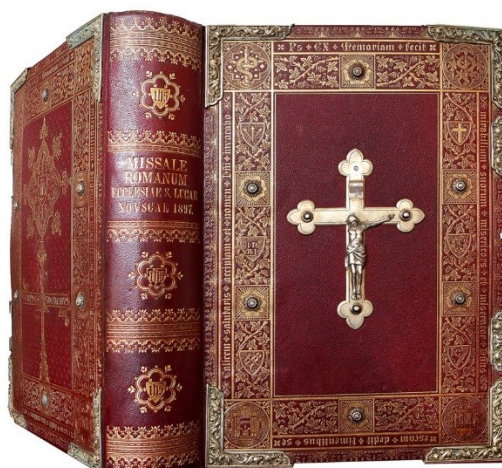
Uvez: karton presvučen papirom i platnom na hrptu, odvojene korice na hrptu. Knjižni blok: mrlje od vlage, na posljednjim stranicama (od 205-214.) nedostaju dijelovi margina, tekst čitljiv.

Propovijedi, homiletika.

6. 2. 2. Bibliografija stranih knjiga

Iz 19. stoljeća u župnoj knjižnici nalazi se 30 knjiga tiskanih na latinskom jeziku te 28 knjiga tiskanih na njemačkom jeziku. Knjige na latinskom jeziku najčešće su tiskane na njemačkom govornom području (Ratisbona), jer Njemačka je bila prepoznatljiva po svojoj bogatoj tiskarskoj djelatnosti, te potom u tiskarama na Apeninskom poluotoku, najčešće u Veneciji. Po svom sadržaju su raznolike. Uz liturgijske knjige, župna knjižnica posjeduje i različita djela teološkog sadržaja koja se objavljuju tijekom 19. stoljeća. Knjige na njemačkom jeziku tiskane su isključivo na njemačkom govornom području te njemačkom goticom koja se u tiskarstvu zadržala sve do polovice 20. stoljeća kada se napušta zbog praktičnih razloga. Po svom sadržaju uglavnom pripadaju propovijedima.

Knjiga koja se najčešće posuđuje izvan župne knjižnice, a u svrhu predstavljanja široj javnosti, je Rimski Misal iz 1897. godine koji je knjižnici darovala supruga prvog ljekarnika u Novskoj, Aleksija Heinricha Drapczynskog.

Sl. 9. *Missale Romanum ex decreto Sacrosancti Concilii Tridentini ...., Ratisbonae, 1897.*

Unutar knjige stoji krasopisom i tintom pisani tekst:

*„Ovu knjigu darovala je rimokatoličkoj župnoj crkvi sv. Luke u Novskoj gđa. **Gabrijela Drapczyński**, rođ. **Rendić**, udova ljekarnika, sada u **Zagrebu**, a korice su ostale od one Misne knjige, koju je istoj crkvi poklonio godine 1897. g. **Aleksij Heinrich Drapczyński**, onda ljekarnik u **Novskoj**. U **Zagrebu**, uoči Adventa godine 1934.“*

6. 2. 2. 1. Knjige na latinskom jeziku

BIBLIJA sacra : Vulgatae editionis juxta exemplaria ex typographia Apostolica Vaticana Romae 1592 & 1593 inter se collate et ad normam correctionum Romanorum exacta auctoritate summi pontifices Pii IX. / edidit Valentinus Loch. – Ed. 2. - Ratisbonae : sumptibus Georgh Joseph Manz, 1862. (Ratisbonae : typis Georgh Joseph Manz). – 394; 333 str. ; 20 cm. – (Tom. 1-2)

God. na nasl. str.: MDCCCLXII.

Uvez: karton presvučen papirom i kožom na hrptu. Knjižni blok: mrlje od vlage.

Biblija.

BIBLIJA sacra : Vulgatae editionis juxta exemplaria ex Typographia Apostolica Vaticana Romae 1592 & 1593 inter se collate et ad normam correctionum Romanorum exacta auctoritate summi pontifices Pii IX. / edidit Valentinus Loch. – Ed. 4. - Ratisbonae : Instit. Librar. pridem Georg Joseph Manz, 1888. – 303; 364 str. ; 20 cm. – (Tom. 3-4)

God. na nasl. str.: MDCCCLXXXVIII.

Uvez: karton presvučen papirom i kožom na hrptu, oštećen na hrptu. Knjižni blok: djelomično odvojen, mrlje od vlage.

Biblija.

BREVIARIUM Romanum ex decreto SS. Concilii Tridentini restitutum, S. Pii V. Pontificis Maximi jussu editum, Clementis VIII., Urbani VIII. et Leonis XIII. auctoritate recognitum : pars aestiva. – Ed. 4 post typicam. – Ratisbonae : sumptibus Friderici Pustet, 1891. (Ratisbonae : typis Friderici Pustet). – XXX, 728, 452 str. ; 18 cm

God. na nasl. str.: MDCCCXCI. – Crveno-crni dvostupačni tisak.

Uvez: karton presvučen kožom s utisnutim zlatotiskom na prednjoj i zadnjoj korici.

Knjižni blok: mrlje od vlage.

Brevijar ili časoslov.

BREVIARIUM Romanum ex decreto SS. Concilii Tridentini restitutum, S. Pii V. Pontificis Maximi jussu editum, Clementis VIII., Urbani VIII. et Leonis XIII. auctoritate recognitum : pars verna. – Ed. nona post typicam. – Ratisbonae : sumptibus Friderici Pustet, 1898. (Ratisbonae : typis Friderici Pustet). – 720, 484, 31 str. ; 18 cm

God. na nasl. str.: MDCCCXCVIII. – Crveno-crni dvostupačni tisak.

Uvez: karton presvučen kožom. Knjižni blok: mrlje od vlage.

Brevijar ili časoslov.

BULSANO, Alberto

Institutiones theologiae dogmaticae generalis seu fundamentalis / conscriptae a reverendissimo Alberto a Bulsano. – Ed. 3 ab auctore revisa et aucta. - [S. l. : s. n.], tiskano 1864. (Taurini : ex typ. Petri, Hyac. filii, marietti typographi-bibliopole). – 526 str. ; 22 cm
Tiskano dvostupačno.

Uvez: meki, oštećen trošenjem. Knjižni blok: margine stranica oštećene trošenjem, mrlje od vlage.

Dogmatska teologija.

CATECHISMUS ex decreto Concilii Tridentini ad parochos Pii V. et Clementis XIII. Pont. Max. – Ed. stereotypa. – Ratisbonae : sumptibus Georgh Joseph Manz, 1866.

(Ratisbonae : typis Georgh Joseph Manz) – 463 str. ; 19 cm.

Uvez: karton presvučen kožom, odvojene korice na hrptu. Knjižni blok: izražene mrlje od vlage.

Katekizam Tridentskog koncila.

HAULIK, Juraj

Selectiores encyclicae literae et dictiones sacrae / Georgii Haulik de Várallya. – [S. l. : s. n.], tiskano 1850. (Viennae : typis Congregationis Mechitharisticae). – 431; 368; 306 str.; 22 cm. – (Tom. 1-3)

Izv. oblik imena autora: Juraj Haulik. – Tekst na lat. i hrv. jeziku. – Tom. 1: Encyclicas literas cum dupplici appendice, quarum altera nonnullas ad clerum... - Tom. 2: Dictiones sacras in ecclesia cathedrali Zagrabiensi ad concionem habitas cum dupplici itidem appendice,... - Tom. 3: Encyclicas literas, et dictiones quadragesimales de annis 1851 et 1852, item per modum eppendicis, bullam pontificam...

Uvez: karton presvučen kožom i platnom na hrptu. Knjižni blok: mrlje od vlage.

Enciklike.

Selectiores encyclicae literae et dictiones sacrae / Georgii S. Rom. Ecclesiae cardinalis Haulik. – [S. l. : s. n.], [1858.?] (Viennae : typis Congregationis Mechitharisticae). – 347 str. ; 23 cm. – (Tom. 4)

Izv. oblik imena autora: Juraj Haulik. – Tom. 4: Encyclicas, seu pastorals literas de annis 1854, 1855, 1856, 1857 et 1858, item ...

Uvez: meki, oštećen trošenjem. Knjižni blok: mrlje od vlage.

Enciklike.

Selectiores encyclicae literae et dictiones sacrae / Georgii S. Rom. Ecclesiae cardinalis Haulik. – [S. l. : s. n.], [1863.?] (Viennae : typis Congregationis Mechitharisticae). – 335 str. ; 23 cm.

Uvez: karton presvučen kožom i platnom na hrptu, korice blago oštećene trošenjem. Knjižni blok: mrlje od vlage.

Enciklike.

Selectiores encyclicae seu literae pastorales et dictiones sacrae / Georgii S. Rom. Ecclesiae cardinalis Haulik. – [S. l. : s. n.], [1867.?] (Zagrabiae : velocitybus typis Caroli Albrecht). – IV, 335 str ; 23 cm. – (Tom. 7)

Izv. oblik imena autora: Juraj Haulik. – Tekst na lat. i hrv. jeziku. – Tom. 7: 1. Literas pastorales, ab anno 1863. usque ad annum 1867. exaratas, 2. Dictiones sacras, eorundem annorum decursu, in ecclesia metropolitana Zagrabiensi pronunciatas, 3. Dictiones, ad alumnos seminarii archi-episcopalis de annis 1862., 1863., 1864. 1865. et 1866. item occasione ...

Uvez: karton presvučen kožom i platnom na hrptu. Knjižni blok: mrlje od vlage.

Enciklike.

LEHMKUHL, Augustino

Theologia moralis : theologiam morale generalem et ex speciali theologia morali tractatus de virtutibus et officiis vitae christianae / Augustino Lehmkuhl. – Ed. 6 ab auctore recognita. – [S. l. : s. n.], tiskano 1890. (Friburgi Brisgoviae : Herder). – 816 str. ; 23 cm. – (Vol. 1)

Godina na nasl. str.: MDCCCXC.

Uvez: karton presvučen kožom i platnom na hrptu. Knjižni blok: u dobrom stanju.

Moralna teologija.

Theologia moralis : theologiae moralis specialis partem secundam seu tractatus de subsidiis vitae christianae cum duplici appendice / Augustino Lehmkuhl. – Ed. 6 ab auctore recognita. – [S. l. : s. n.], tiskano 1890 (Friburgi Brisgoviae : Herder). – 868 str. ; 23 cm. – (Vol. 2)

Godina na nasl. str. MDCCCXC.

Uvez: karton presvučen kožom i platnom na hrptu. Knjižni blok: u dobrom stanju.

Moralna teologija.

MANUALE sacerdotum pro visitation, et provisione infirmorum, supplicio afficiendorum, nec non sepultura mortuorum : idiomate hungarico, germanico, slavico et illyrico concinnatum / per Gregorium Peltzmann. – Pestini : Lauffer et Stolp, 1863. – 591 str. ; 17 cm

Tekst na lat., mađ. i hrv. jeziku. – God. na. nasl. str.: MDCCCLXIII.

Uvez: karton presvučen kožom i platnom na hrptu. Knjižni blok: blage mrlje od vlage.

Priručnik za svećenike.

MANUALE sacerdotum : duas partes complectens. – Ed. 5. minoris formae quarta. – Coloniae : sumptibus Joannis Petri Bachemii, 1868. (Coloniae : typis Joannis Petri Bachemii). – XXIV, 827 str. ; 14 cm.

Uvez: karton presvučen kožom i platnom na hrptu, korice blago oštećene. Knjižni blok: blage mrlje od vlage.

Priručnik za svećenike.

MISSALE Romano-seraphicum pro tribus ordinibus sancti Francisci patris nostri aliisque breviario romano-seraphico utentibus a s. m. Pio pp. VI approbatum et rmi p. Bernardini a portu romatino. – [S. l. : s. n.], tiskano 1879. (Romae : fratrum Monaldi). - 621 str. s razl. pag. ; 34 cm

Godina na nasl. str.: MDCCCLXXIX.

Uvez: karton presvučen kožom s utisnutim zlatotiskom na koricama. Knjižni blok: crveno-crni dvostupačni tisak, inicijali ukrašeni vinjetama, margine stranica oštećene trošenjem.

Sadrži dodatak (Supplementum) manje dimenzije od ostatka knjižnog bloka.

Rimski Misal, bogoslužna knjiga.

MISSALE Romano-seraphicum pro tribus ordinibus Sancti Francisci patris nostri aliisque breviario Romano-seraphico utentibus a S. M. Pio PP. VI. approbatum et rmi P. Bernardini a portu Romatino. – [S. l. : s. n.], tiskano 1879. (Romae : f. Monaldi). – XXXX, 520, LXXII str. ; 34 cm
God. na nasl. str.: MDCCCLXXIX. – Crveno-crni dvostupačni tisak.
Uvez: karton presvučen kožom i utisnutim zlatotiskom na prednjoj korici te hrptu, korice oštećene trošenjem. Knjižni blok: djelomično odvajanje, mrlje od vlage.
Rimski Misal, bogoslužna knjiga.

MISSALE Romanum ex decreto Sacrosancti Concilii Tridentini restitutum S. Pii V Pontificis Maximi jussu editum aliorum Pontificum cura recognitum a Pio X reformatum et Benedicti Xv auctoritate Vulgatum. – Ed. 8 juxta typicam Vaticanam ad recentissimum statum redacta. – Ratisbonae : sumptibus Friderici Pustet, [1920.] (Ratisbonae : typis Friderici Pustet). – 751, 216, 43 str. : ilustr. u boji ; 36 cm
Na hrptu utisnuto: Missale Romanum ecclesiae S. Lucae Novscae 1897. (*Rimski misal crkve sv. Luke, Novska 1897.*). Dar prvog ljekarnika u Novskoj Aleksija Heinricha Drapczynskog. – Crveno-crni dvostupačni tisak, tri velike kvalitetne ilustracije u boji.
Uvez: karton presvučen kožom te bogato ukrašen zlatotiskom i metalnim kopčama. Na prednjoj korici apliciran veliki križ od plemenitog metala. Knjižni blok: bogato ukrašen, u dobrom stanju.
Rimski Misal, bogoslužna knjiga.

MIHALOVIĆ, Joseph

Proprium dioecesanum : continens official peculiaria Ecclesiae Metropolitanae Archidioecesis Zagrabienensis / Joseph Mihalović. – [S. l. : s. n.], tiskano 1877. (Zagrabiae : velocitybus typis Caroli Albrecht). – XX, 516 str. ; 21 cm
Godina na nasl. str.: MDCCCLXXVII. – Dvostupačni tisak.
Uvez: karton presvučen kožom i platnom na hrptu, korice oštećene trošenjem. Knjižni blok: odvojen, mrlje od vlage.
Crkveno pravo.

Officia novissima : appendix ad proprium dioecesanum Zagrabienense / Joseph Mihalović. - [S. l : s. n.], tiskano 1884. (Zagrabiae : velocibus typis Caroli Albrecht). – 157 str. ; 21 cm

Dvostupačni tisak.

Uvez: karton presvučen platnom, korice oštećene trošenjem. Knjižni blok: djelomično odvojen, mrlje od vlage.

Crkveno pravo.

ORDINES circulares ad Venerabilem Clerum Arch.-Dioec. Zagrabiensis. – [Zagrabiae : s. n., 1873.]. – 191, [2] lista, 143 str. ; 27 cm

Tekst na lat. i hrv. jeziku.

Uvez: karton presvučen kožom i platnom na hrptu. Knjižni blok: djelomično odvojen, mrlje od vlage.

Šematizam Zagrebačke nadbiskupije.

PICONIO, Bernardini a

Opera omnia Bernardini a Piconio ordinis cappuccinorum / Bernardini a Piconio. – Una primum in lucem edita, recognita diligenter cum dissertatione praevia. – Parissiis : Ludovicus Vivés, bibliopola editor, 1872. – 572 str. ; 23 cm. – (Tom. 1 : Sanctus Mattheus et sanctus Marcus).

Uvez: karton presvučen kožom i platnom na hrptu te rubovima korica. Knjižni blok: blage mrlje od vlage.

Novi zavjet, evanđelje.

Opera omnia Bernardini a Piconio ordinis cappuccinorum / Bernardini a Piconio. – Una primum in lucem edita, recognita diligenter cum dissertatione praevia. – Parissiis : Ludovicus Vivés, bibliopola editor, 1872. – 616; 168 str. ; 23 cm. – (Tom. 2-3 : Sanctus Luca et sanctus Joannes).

Uvez: karton presvučen kožom i platnom na hrptu te rubovima korica. Knjižni blok: blage mrlje od vlage.

Novi zavjet, evanđelje.

Opera omnia Bernardini a Piconio ordinis cappuccinorum / Bernardini a Piconio. – Una primum in lucem edita, recognita diligenter cum dissertatione praevia. – Parissiis : Ludovicus Vivés, bibliopola editor, 1872. – 567 str. ; 23 cm. – (Tom. 4 : Epistolae).

Uvez: karton presvučen kožom i platnom na hrptu te rubovima korica. Knjižni blok: blage mrlje od vlage.

Novi zavjet, poslanice.

Opera omnia Bernardini a Piconio ordinis cappuccinorum / Bernardini a Piconio. –
Una primum in lucem edita, recognita diligenter cum dissertatione praevia. – Parissii :
Ludovicus Vivés, bibliopola editor, 1872. – 658 str. ; 23 cm. – (Tom. 5 : Epistolae).
Uvez: karton presvučen kožom i platnom na hrptu te rubovima korica. Knjižni blok: blage
mrlje od vlage.
Novi zavjet, poslanice.

RADLINSZKY, Stephanus

Theologia pastoralis Romano-catholica / quam concinnavit Stephanus Radlinszky ;
edidit Andreas Radlinszky. – Ed. 2. - [S. l. : s. n.], tiskano 1869. (Vindobonae : typis
congregationis mechitaristicae). – 338; 499; 142 str. ; 23 cm. – (Tom. 1-3).
Uvez: karton presvučen papirom i platnom na hrptu. Knjižni blok: mrlje od vlage.
Pastoralna teologija.

STAPF, Joseph Ambrosius

Theolgia moralis in compendium redacta / ab Ambr. Jos. Stapf. – Ed. 7. – Oeniponti :
sumptibus Wagnerianis, 1855. (Oeniponti : typis Wagnerianis). – 324; 352 str. ; 19 cm. –
([Knj. 1]. Tom 1-2)
Puno ime autora: Joseph Ambrosius Stapf.
Uvez: karton presvučen kožom i platnom na hrptu. Knjižni blok: djelomično odvajanje, mrlje
od vlage.
Moralna teologija.

Theolgia moralis in compendium redacta / Ambr. Jos. Stapf. – Ed. 7. – Oeniponti :
sumptibus Wagnerianis, 1856. (Oeniponti : typis Wagnerianis). – 280; 328 str. ; 19 cm. –
([Knj. 2]. Tom 3-4)
Puno ime autora: Joseph Ambrosius Stapf.
Uvez: karton presvučen kožom i platnom na hrptu. Knjižni blok: mrlje od vlage.
Moralna teologija.

SCHENKL, Maurus de

Theologiae pastoralis systema : de novo recognitum et annotationibus auctum a Josepho Laberer. – Ed. 3. – Ingolstadii : sumptibus Aloisii Attenkover, 1869. (Ingolstadii : typis Aloisii Attenkover). – 302; 200 str. ; 20 cm. – (Pars 1-2).

Uvez: karton presvučen papirom i kožom na hrptu, oštećene korice na hrptu. Knjižni blok: mrlje od vlage, rukopisne bilješke olovkom i tintom na unutrašnjoj strani zadnje korice.

Pastoralna teologija.

TONGIORGI, Salvatoris

Institutiones philosophicae / Salvatoris Tongiorgi. – Ed. altera ab auctore recognita et emendate. – [S. l. : s. n.], tiskano 1862. (Bruxellis : excudebat H. Goemaere). – 533 str. ; 20 cm. – (Vol. 3 : Psychologia-theologia).

Uvez: karton presvučen platnom. Knjižni blok: mrlje od vlage.

Teologija, filozofija.

ZENNER, Francisco Xaverio

Instructio practica confessarii in compendium redacta / a Francisco Xav. Zenner. – Ed. 6 revisa et aucta. – Viennae : sumptibus Congregationis Mechitharisticae, 1857. (Viennae : typis Congregationis Mechitharisticae). – 540 str. ; 23 cm

Puno ime autora: Francisco Xaverio Zenner.

Uvez: karton presvučen kožom i platnom na hrptu, korice blago oštećene trošenjem. Knjižni blok: mrlje od vlage.

Priručnik za svećenike.

6. 2. 2. 2. Knjige na njemačkom jeziku

ALVERA, Joseph

Predigten und Skizzen für die Festtage des Jahres ; Kurzgefaßte alphabetische Materialienammlung zum Gebrauche für ... Jedermann ; Vermißchte Leßfrüchte für die Kanzel / unter Witwifung mehrerer Briefter herausgegeben von Josef Alvera. – Brixen : verlag von A. Weger's Buchhandlung, 1869. (Brixen : druck von A. Weger's Buchhandlung). – 472; 576; 120 str. ; 21 cm

Tiskano goticom.

Uvez. karton presvučen kožom s utisnutim zlatotiskom na hrptu. Knjižni blok: blage mrlje od vlage.

Propovijedi, homiletika.

BENGER, Michael

Compendium der Pastoraltheologie / von Michael Benger. – Regensburg : verlag von Georgh Joseph Manz, 1868. (Regensburg : druck von Georgh Joseph Manz). – XX, 784, [15] str. ; 22 cm

Tiskano goticom.

Uvez: karton presvučen kožom i platnom na hrptu, blagi znakovi trošenja na koricama.

Knjižni blok: stari papir, duboki tisak. Mrlje od vlage, mrlje od tinte, rukopisne bilješke olovkom, tekst čitljiv, nedostaje šest listova.

Pastoralna teologija.

BERLAGE, Michael

Chryßologus : eine Monatschrift für katholische Kanzelberedbarkeit / herausgegeben von [Michael] Berlage. – Baderborn : verlag von Ferdinand Schöningh, 1894. (Baderborn : druck von Ferdinand Schöningh). – X, 974 str. ; 21 cm. – (Jahr. 34)

Puno ime autora: Michael Berlage. – Tiskano goticom.

Uvez: karton presvučen papirom i platnom na hrptu. Knjižni blok: mrlje od vlage.

Propovijedi, homiletika.

Das BUCH der Wahr= und Weisßagungen : eine vollständige Sammlung aus den Schriften aller wichtigen Propheten und Seher den Gegenwart und Bengangenheit... - 2.

volltomen ungearbeitete und vielfach vermehrte und verbesserte Aufl. – Regensburg : verlag von Georgh Joseph Manz, 1850. – 2 sv. (286; 290 str.) ; 21 cm. – (Bd. 1-2)

Tiskano goticom.

Uvez: karton presvučen kožom, oštećene korice na hrptu. Knjižni blok: mrlje od vlage.

Proroštva.

GELFERT, Joseph

Anleitung zum geistlichen Geschäftsstyl nach dem gemeinen und öfterreichischen Kirchenrechte / Joseph Gelfert. – 10. vermehrte und verbefsserte Aufl. – Prag : F. Tempsky, 1879. - XII, 602 str., [4] presavijena lista s popisom inventara ; 21 cm

Urednik: Theodor Wiedemann. – Tiskano goticom.

Uvez: karton presvučen papirom i platnom na hrptu. Knjižni blok: u dobrom stanju.

Crkveno pravo.

GRUBER, Augustin

Praktisches Handbuch der Katechetik für Katholiken / von Augustin Gruber. – 7. Aufl. – Salzburg : Mayr`ßche Buchhandlung, 1853. – XX, 158 str. ; 21 cm. – (Th. 1 : Elementar Unterricht der kleinen)

Tiskano goticom.

Uvez: meki, oštećen trošenjem. Knjižni blok: stari pair, duboki tisak, margine stranica oštećene trošenjem, mrlje od vlage.

Katehetika, priručnik.

JARISCH, Anton

Die Predigt in Bildern : katholißche ßymbolißche kanzelreden für verßchiedene Feßte des Kirchenjahres / von Anton Jarisch. – Regensburg : verlag von Georgh Joseph Manz , 1850. – 4 sv. (162; 146; 129; 146 str.) ; 19 cm. – (Bd. 1-4)

Tiskano goticom.

Uvez: karton presvučen kožom i platnom na hrptu, oštećene korice na hrptu. Knjižni blok: izražene mrlje od vlage.

Propovijedi, homiletika.

Christkatholische Schul=Katechesen zum Gebrauche für Katecheten, Lehrer und Erzieher / verfaßt von Anton Jarißch. – 2., verbeßerte Aufl. – Wien : verlag von Mayer und Compagnie, 1862. – 2 sv. (148; 100 str.) ; 22 cm. – (Bd. 1-2)

Tiskano goticom.

Uvez: karton presvučen platnom. Knjižni blok: blage mrlje od vlage.

Katehetika.

Frühpredigten für Stadt und Land über alle Sonntaglichen Evangelien und Epißteln des Kirchenjahres / verfaßt von Anton Jarißch. – 2. Aufl. – Wien : verlag von Ludwig Mayer, 1865. (Wien : druck von Ludwig Mayer). – 139; 152; 171; 196; 179 str. ; 20 cm. – (Th. 1-5)

Tiskano goticom.

Uvez: karton presvučen kožom i platnom na hrptu. Knjižni blok: blage mrlje od vlage.

Propovijedi, homiletika.

Katholische kirchenfestpredigten / berfaßt von Anton Jarißch. – Wien : verlag von Ludwig Mayer, 1868. (Wien : druck von Ludwig Mayer). – 3 sv. (148, 232; 227 str.) ; 20 cm. – (Die Predigt in Bildern : katholisch-symbolische kanzelreden ; XVII-XIX. Bd. 1-3)

Tiskano goticom.

Uvez: karton presvučen kožom i platnom na hrptu. Knjižni blok: mrlje od vlage.

Propovijedi, homiletika.

KRAST, Johann Jakob

Sonntagspredigten des Bischofs Wilhelm Arnoldi von Trier / herausgegeben von J. Kraß [Johann Krast]. – Trier : verlag der Fr. Lintz`schen Buchhandlung, 1869. – 420 str. ; 20 cm.

Uvez: karton presvučen papirom i platnom na hrptu. Knjižni blok: mrlje od vlage.

Propovijedi, homiletika.

PLOETZ, Karl

Lectures choisies : französische Chrestomathie mit Wörterbuch / Karl Ploetz. – 21. Aufl. – Berlin : verlag von F. A. Herbig, 1884. – 388 str. ; 19 cm

Tekst na franc. i njem. jeziku. – Franc.-njem. rječnik od 315.-388. str.

Uvez: karton presvučen papirom i platnom na hrptu. Knjižni blok: mrlje od vlage.

Hrestomatija, rječnik.

RIEDL, Johann

Ausgewählte, leichtfakliche Predigten auf alle Sonn= und Feßttage des Herrn / von Johann Riedl. – Graz ; Leipzig : verlag von Ulrich Moßer's Buchhandlung (I. Meyerhoff), 1884. – 324 str. ; 22 cm

Ostali autori: Leopold Schuster.

Uvez: karton presvučen papirom i platnom na hrptu. Knjižni blok: djelomično odvajanje, mrlje od vlage.

Propovijedi, homiletika.

ROLFUS, Hermann

Katholischer Hauskatechismus : Bugleich ein Schristenlehrbuch für Religionslehrer und Seelsorger / von Hermann Rolfus. – 2. Aufl. – Sinstedeln ; Waldshut ; Köln : verlag von der Typographen des heiligen Apoßtolißchen Stuhles Benziger & Co., 1897. (Sinstedeln ; Waldshut ; Köln : druck von der Typographen des heiligen Apoßtolißchen Stuhles Benziger & Co.). – 737 str. ; 24 cm

Tiskano gothicom.

Uvez: karton presvučen platnom, odvojene korice na hrptu. Knjižni blok: mrlje od vlage.

Katolički katekizam.

RUOFF, Anton

Predigten auf die Sonn= und Feßttage des Kirchenjahres / von Anton Ruoff ; neu herausgegeben von Friedrich Schröder. – Regensburg : verlag von Georgh Joseph Manz, 1868. (Regensburg : druck von Georgh Joseph Manz). – 3 sv. (148; 232; 227 str.) ; 20 cm. – (Bd. 1-3)

Tiskano gothicom.

Uvez: karton presvučen kožom i platnom na hrptu. Knjižni blok: mrlje od vlage.

Propovijedi, homiletika.

SAILER, Johann Michael

Homilien auf alle Sonn= und Feßttage des Kirchenjahres / von Johann Michael Sailer. – 2., revidierte und vermehrte Aufl. – Sulzbach : in der J. E. v. Seidelßchen Buchhandlung, 1840. - 292 str. ; 22 cm. – (Johann Michael Sailers sammtliche Werke. Bd. 1)

Urednik: Joseph Widmer. – Tiskano goticom.

Uvez: karton presvučen kožom i platnom na hrptu. Knjižni blok: izražene mrlje od vlage.

Propovijedi, homiletika.

SMETS, Wilhelm

Sacrosancti ecumenici et generalis Concilii Tridentini : Paulo III., Iulio III. Et Pio Iv. pontificibus maximis celebrati canones et decreta / cura Guil. Smets = Des hochheiligen, ökumenischen und allgemeinen Concils von Trient : Canones und Beschlüsse, next den barauf bezüglichen päpstlichen Bullen und Berordnungen und einem vollständigen Inhaltsverzeichnisse / von Wilhelm Smets. – 4. Aufl., mit Stereotypen. – Bielefeldiae : verlag von Velhagen & Klasing, 1858. – XXXVI, 335 str. ; 22 cm

Usporedo lat. i njem. tekst.

Uvez: karton presvučen papirom i platnom na hrptu, oštećeni rubovi korica trošenjem.

Knjižni blok: mrlje od vlage.

Crkvena povijest, crkveni sabori.

SCHLÖR, Alois

Geißtesübungen nach der Weiße des h. Ignatius von Loyola für Priester und Candidaten des Prießterthums / von Aloys Schlör. – Gratz : verlag von. J. A. Kienreich, 1840. (Gratz : druck von J. A. Kienreich). – 266 str. ; 19 cm

Ostali autori: Roman Zängerle i Joseph Büchinger.

Uvez: karton presvučen papirom i platnom na hrptu. Knjižni blok: blage mrlje od vlage.

Svećeništvo, duhovne vježbe.

Der Kleriker in der Einßamkeit oder Ignatianische Grerecitionen ; Die Parabel von verlornen Sohne / gegeben von Alois Schlör. – Grätz : verlag von. J. A. Kienreich, 1844. (Grätz : druck von J. A. Kienreich). – 300; 143 str. ; 20 cm

Ostali autori: Roman Zängerle i Joseph Büchinger.

Uvez: karton presvučen papirom i platnom na hrptu. Knjižni blok: blage mrlje od vlage.

Svećeništvo, duhovne vježbe.

SCHUSTER, Ignaz

Dr. I. Schußters Handbuch zur Biblißchen Geßchichte : für den Unterricht in Kirche und Schule, ßowie zur Selbßthehlerung / I. [Ignaz] Schuster. – 4., vermehrte und verbeßserte

Aufl. – Freiburg im Breisgau : Herder'sche Verlagshandlung, 1886. – LXX, 867 str., [2] presavijena lista s planom i kartom: ilustr. ; 23 cm. – (Bd. 1 : Das alte Testament)
Puno ime autora: Ignaz Schuster. – Urednik J. B. Holzammer. – Sadrži: veliki plan “Jeruzalem u vrijeme Isusa Krista” te kartu Palestine nakon povratka Židova iz babilonskog sužanjstva, u omjeru 1:945 000. – Jedna velika crno-bijela grafika u tehnici bakroreza nasuprot naslovne stranice te nekoliko manjih. – Tiskano goticom.
Uvez: karton presvučen papirom i kožom na hrptu s utisnutim zlatotiskom, blagi znakovi trošenja na koricama. Knjižni blok: u dobrom stanju.
Biblijska povijest, priručnik.

Dr. I. Schuñters Handbuch zur Bibliſchen Geſchichte : für den Unterricht in Kirche und Schule, ſowie zur Selbſtheherung / I. [Ignaz] Schuster. – 4., vermehrte und verbesserte Aufl. – Freiburg im Breisgau : Herder'sche Verlagshandlung, 1886. – XVII, 734 str., [3] presavijena lista s planovima i kartom : ilustr. ; 23 cm. – (Bd. 2 : Das neue Testament)
Puno ime autora: Ignaz Schuster. – Urednik: J. B. Holzammer. – Sadrži: plan crkve Svetoga groba, plan ondašnjeg Jeruzalema i kartu Isusovih putovanja. – Jedna velika crno-bijela grafika u tehnici bakroreza nasuprot naslovne stranice te nekoliko manjih. – Tiskano goticom.
Uvez: karton presvučen papirom i kožom na hrptu s utisnutim zlatotiskom, blagi znakovi trošenja na koricama. Knjižni blok: u dobrom stanju.
Biblijska povijest, priručnik.

ZWICKENPFLUG, Kaspar

Vollſtändige praktiſche katholiſche Chriſtenlehren zum Gebrauche bey dem ſonntäglichen pfarrlichen Gottesdienſte ſowohl in kleineren Städten als auf dem Lande / von K. [Kaspar] Zwickenpflug. – Straubing : verlag der Schorner'schen Buchhandlung, 1839. – 2 sv. (326; 356 str.) ; 18 cm. - (Bd. 1-2)
Puno ime autora: Kaspar Zwickenpflug. – Tiskano goticom.
Uvez: karton presvučen papirom i platnom na hrptu, blago izlizane korice trošenjem.
Knjižni blok: stari papir, duboki tisak, mrlje od vlage.
Bogoslužje, priručnik za svećenike.

Vollſtändige praktiſche katholiſche Chriſtenlehren zum Gebrauche bey dem ſonntäglichen pfarrlichen Gottesdienſte ſowohl in kleineren Städten als auf dem Lande / von K. [Kaspar] Zwickenpflug. – Straubing : verlag der Schorner'schen Buchhandlung ; Wien :

in die Mechitarißten=Congregations=Buchhandlung, 1839. – 2 sv. (364; 372 str.) ; 18 cm. – (Bd. 3-4)

Puno ime autora: Kaspar Zwickenpflug. – Tiskano goticom.

Uvez: karton presvučen papirom i platnom na hrptu, blago izlizane korice trošenjem.

Knjižni blok: stari papir, duboki tisak, mrlje od vlage.

Bogoslužje, priručnik za svećenike.

Vollständige praktische katholische Christenlehren zum Gebrauche bey dem
Sonntäglichen pfarrlichen Gottesdienste sowohl in kleineren Städten als auf dem Lande / von
K. [Kaspar] Zwickenpflug. – Straubing : verlag der Schorner`ßchen Buchhandlung ; Wien :
in die Mechitarißten=Congregations=Buchhandlung, 1839. – 2 sv. (372; 348 str.) ; 18 cm. -
(Bd. 5-6)

Puno ime autora: Kaspar Zwickenpflug. – Tiskano goticom.

Uvez: karton presvučen papirom i platnom na hrptu, blago izlizane korice trošenjem.

Knjižni blok: stari papir, duboki tisak, mrlje od vlage.

Bogoslužje, priručnik za svećenike.

Vollständige praktische katholische Christenlehren zum Gebrauche bey dem
Sonntäglichen pfarrlichen Gottesdienste sowohl in kleineren Städten als auf dem Lande / von
K. [Kaspar] Zwickenpflug. – Straubing : verlag der Schorner`ßchen Buchhandlung ; Wien :
in die Mechitarißten=Congregations=Buchhandlung, 1839. – 2 sv. (348; 408 str.) ; 18 cm. -
(Bd. 7-8)

Puno ime autora: Kaspar Zwickenpflug. – Tiskano goticom.

Uvez: karton presvučen papirom i platnom na hrptu, blago izlizane korice trošenjem.

Knjižni blok: stari papir, duboki tisak, mrlje od vlage.

Bogoslužje, priručnik za svećenike.

Vollständige praktische katholische Christenlehren zum Gebrauche bey dem
Sonntäglichen pfarrlichen Gottesdienste sowohl in kleineren Städten als auf dem Lande / von
K. [Kaspar] Zwickenpflug. – Straubing : verlag der Schorner`ßchen Buchhandlung ; Wien :
in die Mechitarißten=Congregations=Buchhandlung, 1839. – 2 sv. (336; 418 str.) ; 18 cm. -
(Bd. 9-10)

Puno ime autora: Kaspar Zwickenpflug. – Tiskano goticom.

Uvez: karton presvučen papirom i platnom na hrptu, blago izlizane korice trošenjem.

Knjižni blok: stari papir, duboki tisak, mrlje od vlage.

Bogoslužje, priručnik za svećenike.

Vollständige praktische katholische Christenlehren zum Gebrauche bey dem
sonntäglichen pfarrlichen Gottesdienste sowohl in kleineren Städten als auf dem Lande / von
K. [Kaspar] Zwickenpflug. – Straubing : verlag der Schorner`schen Buchhandlung ; Wien :
in die Mechitaristen=Congregations=Buchhandlung, 1840. – 2 sv. (336; 418 str.) ; 18 cm. -
(Bd. 11-12)

Puno ime autora: Kaspar Zwickenpflug. – Tiskano goticom.

Uvez: karton presvučen papirom i platnom na hrptu, blago izlizane korice trošenjem.

Knjižni blok: stari papir, duboki tisak, mrlje od vlage.

Bogoslužje, priručnik za svećenike.

Vollständige praktische katholische Christenlehren zum Gebrauche bey dem
sonntäglichen pfarrlichen Gottesdienste sowohl in kleineren Städten als auf dem Lande / K.
[Kaspar] Zwickenpflug. – Straubing : verlag der Schorner`schen Buchhandlung ; Wien : in
die Mechitaristen=Congregations=Buchhandlung, 1840. – 398 str. ; 18 cm. - (Bd. 13)

Puno ime autora: Kaspar Zwickenpflug. – Tiskano goticom.

Uvez: karton presvučen papirom i platnom na hrptu, blago izlizane korice trošenjem.

Knjižni blok: stari papir, duboki tisak, mrlje od vlage.

Bogoslužje, priručnik za svećenike.

7. Zaključak

U zadnjih nekoliko godina svjedok sam pozitivnih promjena u Novskoj. Ljudi, pojedinci su pokretači tih promjena, ali za razliku od prijašnjih godina, pa i desetljeća, sustavno zanemarivanja grada Novske i ljudi koji ne mare za svoj grad, osjeća se jedan novi duh vremena, koji uvažava prošlost Novske dajući joj novi, zasluženi sjaj, ali i koji gleda prema budućnosti. Grad Novska i župa sv. Luke Evanđelista u Novskoj posjeduju župnu knjižnicu. U njoj se nalazi zbirka starih knjiga koja još uvijek odolijeva zubu vremena zahvaljujući ljudima koji prepoznaju njezinu vrijednost. Cijela zbirka zahtijeva obradu u smislu popisivanja i odgovarajuće zaštite, no bilo bi poželjno osmisliti i način njezinog prezentiranja i dostupnosti javnosti. Budući da župnikovo znanje po tom pitanju nije dovoljno stručno, odgovornost za zaštitu nije samo njegova iako o toj građi skrbi kako najbolje zna.

Za nadzor i stvaranje sustava zaštite zadužena je Nacionalna i sveučilišna knjižnica kao središnja matična knjižnica no ne bilo naodmet da i novljanske knjižnice pokažu zanimanje za knjižnicu župe sv. Luke Evanđelista u Novskoj. Mnogo je odgovornih no dobiva se dojam kako nitko nije odgovoran zbog neusustavljenosti i na nacionalnoj i na institucionalnoj razini. Utješna je činjenica da je Dijecezanski muzej Požeške biskupije pokazao zanimanje za knjige tiskane do 1850. godine pa se možda i u tome nazire rješenje kako na odgovarajući način zaštititi ove stare knjige od daljnjeg propadanja. Mišljenja sam da mali pomaci, poput ovoga diplomskog rada koji donosi popis građe te podatke o stanju zbirke, čine kakav takav doprinos u njezinom očuvanju i možda jednog dana nekome olakšaju zadatak kada pojedine knjige bude trebalo izdvojiti i predložiti za daljnju obradu.

Knjige su preživjele do danas zahvaljujući isključivo brizi novljanskih župnika koji ih nisu željeli predati zaboravu. Vođeni su mišlju kako njihovo očuvanje znači i očuvanje crkvene baštine ovoga kraja i ja osobno smatram kako su u pravu. Ljudi često nisu svjesni truda i mara onih, često nažalost rijetkih ljudi, da sačuvaju tradiciju i kulturu, u ovom slučaju jednog malog, rubnog, slavonskog grada. Nisu svjesni truda jednog župnika koji u tačkama prevozi knjige s jedne lokacije na drugu ne imajući drugog izbora osim onoga da ih spasi. Ta slika, ako se zamisli u glavi, može pozivati samo na brižnost i čuvanje. Sve ono što grad Novska posjeduje iz prošlih vremena poziva na brižnost i čuvanje, a na osobit način to čine knjige. One su tvorevina jednog vremena i prostora koji je neponovljiv i kao takav nezaobilazan u kontinuitetu svijesti čovječanstva kojem pripadamo kao intelektualna bića. Čuvajući knjige, čuvamo svoj identitet, makar je nikada ne uzeli u svoje ruke. Ali biti toga svjesni, put je ka tome da na knjigama kao i njihovim tvorcima budemo zahvalni.

8. Literatura

Belaj, J. ; Stingl, S. O arheološkim istraživanjima crkve sv. Luke Evanđeliste u Novskoj 2018. godine. // *Annales Instituti Archaeologici XV*, 1(2019), str. 75-99. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/231621> (25.8.2021.).

Bijač, E. Suradnja Luke Ilića Oriovčanina s ilircima. // *Zbornik radova o Luki Iliću Oriovčaninu / Jozo Marević*. Novska : Novljansko akademsko društvo, 2018. Str. 25-45.

Dolgoš, Ž. Gradske priče. Novska : Radiopostaja Novska d. o.o., 2008.

Hrvatski biografski leksikon. Mrežno izd. Zagreb : Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021. Dostupno na: <https://hbl.lzmk.hr/> (25.9.2021.).

Hrvatska enciklopedija. Mrežno izd. Zagreb : Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021. Dostupno na: <http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=11983> (25.9.2021.).

Horvat, F. Novska i okolica u zapisima Luke Ilića Oriovčanina. // *Zbornik radova o Luki Iliću Oriovčaninu / Jozo Marević*. Novska : Novljansko akademsko društvo, 2018. Str. 166-177.

ISBD : međunarodni standardni bibliografski opis / preporučila Skupina za pregled ISBD-a ; odobrio Stalni odbor IFLA-ine Sekcije za katalogizaciju , [s engleskog prevela i predgovor napisala Ana Barbarić]. Objedinjeno izdanje. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2014.

Krtalić, M. ; Čop, T. Organizacijske pretpostavke zaštite knjižne baštine u samostanskim knjižnicama. // *Libellarium : časopis za istraživanja u području informacijskih i srodnih znanosti* 3, 2(2010), str. 113-134. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/77790> (19.8.2021.).

Lončar, D. Zavičajna čitanka : Istine srca. Novska : Ogranak Matice hrvatske Novska, 2004.

Marković, I. Razvoj pučkih škola u Slavonskoj vojnoj krajini tijekom 18. i 19. stoljeća. // *Scrinia Slavonica : Godišnjak Podružnice za povijest Slavonije, Srijema i Baranje Hrvatskog*

instituta za povijest 11, 1(2011), str. 79-96. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/78165> (19.8.2021.).

Muzejsko zavičajna zbirka Grada Novske, “Muzejska zbirka Sajko” – stalni postav s 341 predmetom iz prošlosti Novske. // Grad Novska. Službene stranice. Dostupno na: <http://novska.hr/hr/on-line-vijesti/muzejsko-zavicajna-zbirka-grad-novske-%E2%80%9Emuzejska-zbirka-sajko%E2%80%9C---stalni,6164.html> (13.8.2021.).

Povijest. // Grad Novska. Službene stranice. Dostupno na: <http://novska.hr/hr/o-novskoj/povijest/> (13.8.2021.).

Standard za specijalne knjižnice. // Narodne novine, 103/2021. Dostupno na: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/full/2021_09_103_1835.html (27.9.2021.).

Tko je bio Ante Jagar. // Gradska knjižnica i čitaonica Ante Jagar Novska. Dostupno na: <http://knjiznica-novska.hr/wp/opcenito/> (14.8.2021.).

Uredba HBK o crkvenim knjižnicama. // Vjesnik Đakovačke i Srijemske biskupije : časopis za pastoralnu orijentaciju 129, 1(2001). Str. 10.

Uredba HBK o crkvenim arhivima. // Vjesnik Đakovačke i Srijemske biskupije : časopis za pastoralnu orijentaciju 130, 9(2002.). Str. 541-543.

Vanić, Dunja. Da je meni do Verone doći – slavonski graničari u pjesmama koje su zapisali Luka Ilić Oriovčanin i Luka Lukić. // Zbornik radova o Luki Iliću Oriovčaninu / Jozo Marević. Novska : Novljansko akademsko društvo, 2018. Str. 288 - 301.

Verona, Eva. Pravilnik i priručnik za izradbu abecednih kataloga. Zagreb : Hrvatsko bibliotekarsko društvo, 1983.

Vidaković, Milan. Osobni intervju. 19. 8 2021.

Voborski, Ž. Luka Ilić Oriovčanin. Novska : Poglavarstvo grada Novska, 1994.

Voborski, Ž. Izdavačka djelatnost na novljanskom području tijekom 20. stoljeća. Novska : Ogranak Matice hrvatske Novska, 2005.

Voborski, Ž. Novljanske župe sv. Luke Evanđelista i bl. Alojzija Stepinca. Novska : Ogranak Matice hrvatske Novska, 2007.

Zakonik kanonskog prava s izvorima. Zagreb : Glas Koncila, 1996.

Zakon o knjižnicama i knjižničnoj djelatnosti. // Narodne novine, 17(2019), 98(2019).

Dostupno na: <https://www.zakon.hr/z/2275/Zakon-o-knji%C5%BEnicama-i-knji%C5%BEni%C4%8Dnoj-djelatnosti> (11.8.2021.).

Žiljar, L. Život i književni rad ilirca Luke Ilića Oriovčanina sa kratkim odlomcima iz „Lovorika“. Zagreb : „Hrvatska čitaonica u Novskoj“, 1905.

Popis slika

Sl. 1. Novljanski župnik Milan Vidaković u knjižnici župe sv. Luke Evanđelista u Novskoj

Sl. 2. F. Lastrić, Od uzame o. f. Filipa iz Occhievjeae reda magne bratje... : prikazano pp. kapelanom i missionarom bossanskim, u Mleci, 1796.

Sl. 3. A. Horvath, Nediljna govorenja za sve nedilje cile godine : iz Svetog pisma i nauka svetih otaca izvadjena, ..., u Budimu, 1824.; Sveta govorenja od razlicsiti svetkovina : u kratko sloxena ..., u Budimu, 1824.; Korizmena govorenja od muke i smerti Gospodina Isukekrsta ..., u Budimu, 1824.

Sl. 4. M. Wigandt, Tribunalis confessoriorum et ordinandorum ..., Venetiis, 1734.; Cithara octochorda seu cantus sacri latino-croatici..., Zagrabiae, 1757.; Missale Romanum ex decreto sacrosancti Concilii Tridentini..., Venetiis, 1761.

Sl. 5. G. Franz, Predigten aug alle Sonntage für Zuhörer vom gemeinen Stande, Augsburg, 1793.; P. Klobuschitzky, Der Sittenlehrer ober der gute Hausfreund für die reißere Jugend ..., Pesth, 1827.; J. H. von Habersfeld, Chrißtkatholißche Predigten, über die heiligen Sonn ..., Grätz, 1833.

Sl. 6. I. Tauler, Ugledalo ljubavi ili Pút k-izverstnosti ..., u Novom Sadu, 1836.; M. Jaić, Rucsna knjixica za narediti ..., u Budimu, 1837.; S. Grdenić, Govorenja nedilnja za cilu godinu cerkvenu, u Pecsuhu, 1845.

Sl. 7. Svih šest svezaka starog časopisa Katolički propovjednik koji je izlazio od 1887.-1882. godine

Sl. 8. Missale Romanum ex decreto Sacrosancti Concilii Tridentini ....., Ratisbonae, 1897.

Zbirka starih knjiga u knjižnici župe sv. Luke Evanđelista u Novskoj

Sažetak

U radu se donosi kraći povijesni pregled Novske i novljanskog kraja kako bi se dobio opći uvid u okolnosti u kojima novljanska župa egzistira kroz stoljeća. Glavni naglasak je na knjižnici župe sv. Luke Evanđelista u Novskoj koja nastaje kao produkt rada župnog ureda, samih župnika, njihovih ostavština, darova i kupnji. Knjižnica posjeduje zbirku starih knjiga koja je sačuvana do danas ali nikada nije popisana. Svrha ovog rada jest donijeti popis, odnosno bibliografiju starih knjiga u knjižnici župe sv. Luke Evanđelista u Novskoj koje pripadaju razdoblju 18. i 19. stoljeća. Na taj način želi se pridonijeti njihovoj vidljivosti u javnosti te daljnjem očuvanju budući da se percipiraju kao dio crkvene baštine novljanskog područja.

Ključne riječi: Novska, župna knjižnica, stare knjige, bibliografija

A collection of old books in the library of the parish of St. Luke the Evangelist in Novska

Summary

The paper provides a brief historical overview of the Novska and Novljan region in order to gain a general insight into the circumstances in which the Novljan parish has existed through the centuries. The main emphasis is on the library of the parish of St. Luke the Evangelist in Novska, which is created as a product of the work of the parish office, the parish priests themselves, their legacies, gifts and purchases. The library has a collection of old books that have been preserved to this day but have never been listed. The purpose of this paper is to bring a list or bibliography of old books in the library of the parish of St. Luke the Evangelist in Novska belonging to the period of the 18th and 19th century. In this way, they want to contribute to their visibility in public and further preservation since they are perceived as part of the church heritage of the Novljan area.

Ključne riječi: Novska, parish library, old books, bibliography